

مرکز تحقیقات اسلامی

اصفهان

گامی

عمران
علیه السلام

www.ghaemiyeh.com
www.ghaemiyeh.org
www.ghaemiyeh.net
www.ghaemiyeh.ir

احیاء الہیت بفضائل اہل بیت علیہم السلام

علامہ شیخ حلال الدین سیوطی

(۱۱۲ - ۸۵۱ھ سنہ ۱۷۱۱ء)

ترجمہ

شیخ محمد سعید طبری

شیخ کاظم قنادوی

مقدمہ و ترجمہ

دہلی

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

ترجمه احیاء المیت بفضائل اهل البیت علیهم السلام

نویسنده:

جلال الدین عبدالرحمن بن ابی بکر سیوطی

ناشر چاپی:

مجمع جهانی اهل بیت (علیهم السلام)

ناشر دیجیتال:

مرکز تحقیقات رایانه‌ای قائمیه اصفهان

فهرست

۵	فهرست
۸	ترجمه احیاء المیت بفضائل اهل البیت علیهم السلام
۸	مشخصات کتاب
۹	[مقدمه مترجم]
۱۱	اشاره
۱۲	- حدیث نخست
۱۳	- حدیث دوم
۱۸	- حدیث سوم
۱۸	- حدیث چهارم
۲۱	- حدیث پنجم
۲۲	- حدیث ششم
۲۵	- حدیث هفتم
۲۸	- حدیث هشتم
۲۸	- حدیث نهم
۲۹	- حدیث دهم
۲۹	- حدیث یازدهم
۳۲	- حدیث دوازدهم
۳۲	- حدیث سیزدهم
۳۴	- حدیث چهاردهم
۳۴	- حدیث پانزدهم
۳۶	- حدیث شانزدهم
۳۶	- حدیث هفدهم
۳۸	- حدیث هیجدهم
۳۸	- حدیث نوزدهم

- ۳۸ ..... - حدیث بیستم
- ۴۱ ..... - حدیث بیست و یکم
- ۴۲ ..... - حدیث بیست و دوم
- ۴۳ ..... - حدیث بیست و سوم
- ۴۵ ..... - حدیث بیست و چهارم
- ۴۵ ..... - حدیث بیست و پنجم
- ۴۵ ..... - حدیث بیست و ششم
- ۴۷ ..... - حدیث بیست و هفتم
- ۴۸ ..... - حدیث بیست و هشتم
- ۴۸ ..... - حدیث بیست و نهم
- ۴۸ ..... - حدیث سی ام
- ۴۸ ..... - حدیث سی و یکم
- ۵۰ ..... - حدیث سی و دوم
- ۵۰ ..... - حدیث سی و سوم
- ۵۰ ..... - حدیث سی و چهارم
- ۵۳ ..... - حدیث سی و پنجم
- ۵۳ ..... - حدیث سی و ششم
- ۵۳ ..... - حدیث سی و هفتم
- ۵۴ ..... - حدیث سی و هشتم
- ۵۴ ..... - حدیث سی و نهم
- ۵۴ ..... - حدیث چهلم
- ۵۷ ..... - حدیث چهل و یکم
- ۵۷ ..... - حدیث چهل و دوم
- ۵۷ ..... - حدیث چهل و سوم
- ۵۹ ..... - حدیث چهل و چهارم
- ۶۰ ..... - حدیث چهل و پنجم

- ۶۰ ..... - حدیث چهل و ششم -
- ۶۱ ..... - حدیث چهل و هفتم -
- ۶۱ ..... - حدیث چهل و هشتم -
- ۶۱ ..... - حدیث چهل و نهم -
- ۶۱ ..... - حدیث پنجاهم -
- ۶۲ ..... - حدیث پنجاه و یکم -
- ۶۳ ..... - حدیث پنجاه و دوم -
- ۶۳ ..... - حدیث پنجاه و سوم -
- ۶۵ ..... - حدیث پنجاه و چهارم -
- ۶۵ ..... - حدیث پنجاه و پنجم -
- ۶۵ ..... - حدیث پنجاه و ششم -
- ۶۶ ..... - حدیث پنجاه و هفتم -
- ۶۷ ..... - حدیث پنجاه و هشتم -
- ۶۸ ..... - حدیث پنجاه و نهم -
- ۶۹ ..... - حدیث شصتم -
- ۷۱ ..... - درباره مرکز -

ترجمہ احیاء المیت بفضائل اہل البیت علیہم السلام

مشخصات کتاب

سرشناسہ : سیوطی، عبدالرحمن بن ابی بکر، ۸۴۹ - ۹۱۱ق.

عنوان قراردادی : احیاء المیت بفضائل اہل البیت علیہم السلام. اردو

عنوان و نام پدیدآور : احیاء المیت بفضائل اہل البیت علیہم السلام (فضائل اہلبیت علیہم السلام سی احیاء میت) / جلال الدین سیوطی؛ تصحیح و حاشیہ محمد کاظم فتلاوی، محمد سعید طریحی؛ ترجمہ و مقدمہ محمد منیر ہندی لکھیم پوری.

مشخصات نشر : قم : مجمع جهانی اہل البیت علیہم السلام، ۲۰۰۶م. = ۱۳۸۵.

مشخصات ظاہری : ۱۴۱ ص.

شابک : ۹۷۸-۹۶۴-۵۲۹-۰۸۸-۵

وضعیت فہرست نویسی : فایا

یادداشت : اردو

یادداشت : کتابنامہ: ص. ۱۳۶ - ۱۴۱؛ همچنین بہ صورت زیر نویس.

عنوان دیگر : فضائل اہل بیت علیہم السلام سی احیاء میت.

موضوع : احادیث اہل سنت -- قرن ۱۰ ق

موضوع : خاندان نبوت -- فضائل -- احادیث

شناسہ افزودہ : لکھیم پوری، محمد منیر خان

شناسہ افزودہ : فتلی، کاظم، مترجم

شناسہ افزودہ : طریحی، محمد سعید

ردہ بندی کنگرہ : BP۱۲۴/۵/س ۹ الف ۳۰۴۶ ۱۳۸۵

ردہ بندی دیویی : ۲۹۷/۲۱۱

شمارہ کتابشناسی ملی : م ۸۵-۷۱۸۰

به نام خداوند جان آفرین چند سال پیش که شرف و افتخار نوکری و عتبه بوسی آستان ملائکک پاسبان رضوی علی مشرفها آلف التحیه و الثناء را داشتم کتابی کم حجم به نام «احیاء المیت» در فضائل اهل بیت عصمت و طهارت علیهم السّلام به دستم رسید که از تألیفات دانشمند نامور و پرکار قرن نهم هجری یعنی علامه جلال الدین سیوطی بود. خوشبختانه کتاب مذکور توسط فاضل ارجمند جناب شیخ کاظم فتلاوی تصحیح و پاورقیهای ارزشمند حاوی مصادر احادیث و تراجم اعلام مندرج در کتاب، بدان افزوده شده بود بعدها نسخه ای دیگر از کتاب به تصحیح و پاورقی استاد شیخ محمد سعید طریحی نیز به دستم رسید از این رو بر آن شدم که با ترجمه اثر مذکور به

زبان فارسی خدمتی بسیار خرد به ساحت مقدس اهل بیت رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ به انجام رسانم اگرچه از بی مقداری خدمت ناچیز خود سخت شرمسار بودم ولی از سوی دیگر نیز می دانستم با کریمانی سروکار دارم که گدایان ناچیز را هم از نوازش و لطف عمیم خویش بی بهره نمی گذارند و همین تنها مایه امید و دلگرمی این بنده بوده و هست.

حقیقت آن است که درباره فضائل اهل بیت علیهم السَّلام بسیار نگاشته اند و در این میان سهم دانشمندان اهل سنت بسیار چشمگیر و قابل توجه است. یکی از این نگاشته ها کتاب (احیاء المیت بفضائل اهل البیت علیهم السَّلام) می باشد که توسط علامه نامور حافظ

إحياء المیت، السیوطی، متن، ص: ۵۴

جلال الدین سیوطی به رشته تحریر در آمده است شرح احوال و آثار این دانشمند نامبردار در مقدمه متن عربی کتاب به طور مفصل درج شده است و در اینجا نیز فشرده ای از آن تقدیم می گردد:

علامه حافظ جلال الدین أبو الفضل عبد الرحمن بن ابی بکر بن محمد بن ابی بکر بن عثمان سیوطی شافعی شامگاه یکشنبه اوّل رجب سال ۸۴۹ ه. ق. در شهر اسیوط مصر دیده به جهان گشود و بیش از پنج سال نداشت که پدرش در گذشت. وی از همان اوان کودکی به تحصیل علم روی آورد در هشت سالگی قرآن کریم و برخی از متون درسی رایج در آن روزگار را حفظ نمود. از ابتدای سال ۸۶۴ ه. ق. رسماً در سلک طلاب علوم دینی در آمد به تحصیل نحو، فقه، اصول و سایر رشته ها پرداخت و نزد بیش از پنجاه تن از دانشمندان عصر خویش به فراگیری دانشهای مختلف همت گماشت.

در سال ۸۶۶ ه. ق.

اولین اثر خویش را تألیف نمود، در سال ۸۷۱ ه. ق. به فتوی دادن پرداخت و در سال ۸۷۲ ه. ق. مجلس املاء حدیث داشت. وی در طول حیات پربار خویش به نواحی مختلف شام، حجاز، یمن، هند و مغرب مسافرت نموده با دانشمندان و بزرگان دیار مذکور حشر و نشر داشت، علامه سیوطی در تفسیر، حدیث، فقه، نحو، معانی، بدیع، بیان، اصول فقه، قراءات، تاریخ و طب دستی توانا داشت و در بیشتر علوم مذکور کتبی تألیف نمود.

از وی اشعاری نیز به جای مانده است که غالباً در باب مسائل علمی می باشند و می توان وی را از این لحاظ یک شاعر درجه دوم یا سوم به شمار آورد.

بدون تردید حافظ سیوطی یکی از پرکارترین دانشمندان جهان اسلام می باشد چرا که از وی حدود پانصد اثر به جای مانده است که از کتاب یک برگی تا چندین جلدی را شامل می گردد (در مقدمه عربی اسامی ۳۷۵ اثر وی ذکر گردیده است).

وی بسیار عقیف النفس و همواره از حضور در بارگاه اُمراء و قدرتمندان گریزان بود و از پذیرش هدایای ایشان امتناع می نمود. او در اواخر عمر تدریس را کنار گذارد و در گوشه ای دور از مردم، روزگار را به عبادت پروردگار می گذرانید و عاقبت پس از گذراندن عمری توأم با تألیف و تدریس در روز پنجشنبه ۱۹ جمادی الاولی سال ۹۱۱ ه. ق. درگذشت و در ناحیه حوش قوصون مدفون گردید و آخر دعوانا ان الحمد لله رب العالمین.

إحياء الميت، السيوطي، متن، ص: ۵۵

اشاره

به نام یزدان بخشاینده مهربان ستایش یزدان را سزاست و درود بر بندگان برگزیده وی باد. این کتاب مجموعه ای

از شصت حدیث است و آن را به نام «احیاء المیت بفضائل اهل البیت علیهم السّلام» نامیده ام.

— حدیث نخست

«۱»: سعید بن منصور «۲» در سنن خویش از سعید بن جبیر «۳» در مورد

---

(۱) - خواننده محترم توجه دارد که در اصطلاح علماء اهل سنت حدیث به قول، فعل، تقریر، وصف خلق یا خلق پیامبر و یا سخنان صحابه و تابعین اطلاق میگردد (منهج النقد فی علوم الحدیث نوشته دکتر نور الدین عتر ص ۲۷، علوم الحدیث و مصطلحه نوشته دکتر صبحی الصالح ص ۴۲۶) حال آنکه در اصطلاح علماء شیعه امامیه حدیث تنها به کلام حاکی از قول، فعل و یا تقریر معصومین سلام الله تعالی علیهم اجمعین اطلاق می شود (نهایه الدرایه نوشته سید حسن الصدر الکاظمی ص ۸۰، مقباس الهدایه فی علم الدرایه نوشته شیخ عبد الله مامقانی ج ۱ ص ۵۹). مترجم

(۲) - ابو عثمان سعید بن منصور بن شعبه خراسانی (یا طالقانی) در جوزجان متولد گردیده در بلخ نشو و نمو کرد و به دیگر بلاد سفر نمود. او عاقبت ساکن مکه شد و در سال ۲۲۷ ه. ق در همان جا درگذشت. مسلم از وی حدیث روایت نموده است و احادیث وی در صحاح ست یافت می گردند. زندگینامه وی در تذکره الحفاظ ج ۱ ص ۴۱۷-۴۱۶ تاریخ البخاری ج ۲ ص ۴۷۲، الجرح و التعديل ج ۱ ص ۶۸، مختصر تاریخ دمشق ج ۶ ص ۱۷۵ و تهذیب التهذیب ج ۳ ص ۹۰-۸۹ مندرج است.

(۳) - ابو محمد سعید بن جبیر بن هشام اسدی و البی در سال ۴۶ ه. ق زاده شد و در سال ۹۵ ه. ق در سن ۴۹ سالگی به

دست حجاج بن یوسف ثقفی به قتل رسید. حجاج چند روز پس از شهادت وی درگذشت. ابن جبیر نزد عبد الله بن عباس و عبد الله بن عمر به تلمذ پرداخت و از جمله تابعین بسیار دانشمند و برجسته و در شمار قدیمی ترین مفسران قرآن کریم بوده است. زندگینامه وی در تذکره الحفاظ ج ۱ ص ۷۷-۷۶ طبقات ابن سعد ج ۶ ص ۲۶۷-۲۵۶، الجرح و التعديل ج ۱ ص ۹ و نیز تهذيب التهذيب ج ۴ ص ۱۴-۱۱ مندرج است.

إحياء الميت، السيوطي، متن، ص: ۵۶

تفسیر آیه کریمه «بگو برای آن کار (رسالت) از شما مزدی نمی خواهم مگر دوستی نزدیکان را» «۱» نقل کرده است که گفت مقصود از نزدیکان، خاندان پیامبر خدا صلی الله علیه و آله است «۲».

— حدیث دوم

: ابن منذر «۳» و ابن ابی حاتم «۴» و ابن مردویه «۵» در تفاسیر خویش و طبرانی «۶» در المعجم الکبیر از ابن عباس «۷» نقل کرده اند که گفت: هنگامی که آیه «بگو

---

(۱) - بخشی از آیه ۲۳ سوره شوری.

(۲) - خبر مذکور را سیوطی در تفسیر الدر المنثور ج ۶ ص ۷، حسکانی در شواهد التنزیل ج ۲ ص ۱۴۵، حاکم در مستدرک الصحیحین ج ۳ ص ۱۷۲، ابن حجر در الصواعق ص ۱۳۶ و طبری در ذخائر العقبی ص ۹ نقل نموده اند.

(۳) - ابو بکر محمد بن ابراهیم بن منذر نیشابوری حافظ، فقیه، مجتهد و شیخ مسجد الحرام بوده و از مشهورترین تألیفات وی کتاب "المبسوط فی الفقه"، کتاب "الاشراف فی اختلاف العلماء" و همچنین کتاب "الاجماع" می باشد. وی در سال ۲۴۳ ه ق متولد و در سال ۳۱۸ ه ق درگذشت. زندگینامه او

در کتاب تذکره الحفاظ ج ۲ ص ۷۸۳-۷۸۲ کتاب طبقات الشافعیه ج ۲ ص ۱۰۸-۱۰۲ کتاب الاعلام ج ۶ ص ۱۸۴ و کتاب شذرات الذهب ج ۲ ص ۲۸۰ مندرج است.

(۴)- ابو محمد عبد الرحمن بن ابی حاتم محمد بن ادريس بن منذر تمیمی حنظلی رازی در سال ۲۴۰ ه ق در ری به دنیا آمد و در سال ۳۲۷ ه ق در همان شهر درگذشت. وی از مشاهیر محدثین عصر خود بود و از اساتیدی همچون پدرش و ابن زرعه فن جرح و تعدیل را آموخت. او همچنین در زمره فقها و علماء قراءات بود و در طلب علم مکه، دمشق، مصر، اصفهان و دیگر بلاد را درنوردید. زندگینامه وی در تذکره الحفاظ ج ۲ ص ۸۳۲-۸۲۹، شذرات الذهب ج ۲ ص ۳۰۹-۳۰۸، طبقات الشافعیه ج ۲ ص ۳۲۸-۳۲۴، فوات الوفيات ج ۱ ص ۵۴۳-۵۴۲، طبقات الحنابله ج ۲ ص ۵۵، لسان المیزان ج ۳ ص ۴۳۲، مرآة الجنان ج ۲ ص ۲۸۹ مندرج است.

(۵)- ابو بکر احمد بن موسی بن مردویه بن فورک اصفهانی صاحب "تفسیر ابن مردویه"، "تاریخ ابن مردویه" و چند تألیف دیگر است. وی که جزء محدثین، مفسرین، مورخان و جغرافی دانهای عصر خویش به شمار می آید. در سال ۳۲۴ ه ق زاده شد و در سال ۴۱۰ ه ق درگذشت. زندگینامه وی در تذکره الحفاظ ج ۲ ص ۱۰۵۱-۱۰۵۰ اخبار اصفهان ج ۱ ص ۱۶۸ و المنتظم ج ۷ ص ۲۹۴ مندرج است.

(۶)- ابو القاسم سلیمان بن احمد بن ایوب بن مطیر لخمی شامی طبرانی در سال ۲۶۰ ه ق در شهر عکا به

دنيا آمد و در طلب حديث به حجاز، يمن، ايران و الجزيره سفرها نمود. از مهمترين تأليفات وي كتابهاى "" المعجم الكبير ""، "" المعجم الاوسط "" و "" المعجم الصغير "" است وي در سال ۳۶۰ هـ ق و در سن صد سالگى در اصفهان در گذشت. زندگينامه وي در تذکره الحفاظ ج ۳ ص ۹۱۸-۹۱۲، ميزان الاعتدال ج ۲ ص ۱۹۰، النجوم الزاهره ج ۴ ص ۵۹، الاعلام ج ۳ ص ۱۸۱ لسان الميزان ج ۲ ص ۷۴ و ذکر اخبار اصفهان ج ۱ ص ۳۲۵ مندرج است.

(۷)- ابو العباس عبد الله بن عباس بن عبد المطلب قرشى هاشمى، جبر امت و صحابى جليل ملازم پيامبر صلى الله عليه و آله بود. وي سه سال قبل از هجرت متولد گرديد و پيامبر خدا صلى الله عليه و آله دعا نمود كه خداوند او را در دين فقيه گرداننده و تاويل را بدو عطا فرمايد. صاحبان صحاح شش گانه ۱۶۶۰ حديث از او نقل کرده اند. وي در جنگهاى جمل و صفين در ركاب امير المؤمنين على عليه السلام بود. بنا بر قول واحد، ابن عباس در سال ۶۸ هـ ق و در

إحياء الميت، السيوطى، متن، ص: ۵۷

برای آن كار از شما مزدى نمى خواهم مگر دوستى نزديكان را» از پيامبر صلى الله عليه و آله پرسيدند:

اى فرستاده خدا اين نزديكان تو كه دوستى ايشان بر ما واجب گرديده است كيانند؟ آن حضرت صلى الله عليه و آله فرمودند: على «۱» و فاطمه «۲» و دو پسر آنها (سلام الله تعالى عليهم اجمعين) مى باشند «۳».

سن ۷۲ سالگى در شهر طائف در گذشت زندگينامه وي در وفيات الاعيان ج ۳ ص ۶۳-۶۲، الاصابه ج ۴

ص ۹۴-۹۰، جوامع السیره ص ۲۷۶، تذکره الحفاظ ج ۱ ص ۴۱-۴۰، نهایه النهایه ج ۱ ص ۴۲۵، العقد الثمین ج ۵ ص ۱۹۰، نکت الهمیان ص ۱۸۰، تاریخ دمشق ج ۶ ص ۲۶۰ الاعلام ج ۴ ص ۲۲۸ و لسان المیزان ج ۳ ص ۷۳ مندرج است.

(۱)- ابو الحسن علی بن ابی طالب بن عبد المطلب علیه السلام ۱۰ سال پیش از بعثت در مکه متولد گردید و در آغوش پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله پرورش یافت و بنا به قول ابن حجر در الاصابه آن حضرت اولین فردی بود که اسلام آورد. وی در کلیه نبردها به استثنای جنگ تبوک که پیامبر صلی الله علیه و آله ایشان را به جانشینی خود در مدینه قرار دادند شرکت داشت، مناقب آن حضرت بی شمار بوده و بنا به قول امام احمد حنبل برای هیچ یک از صحابه مانند آنچه که برای علی علیه السلام نقل شده وارد نگردیده است. آن حضرت در ۲۱ رمضان سال ۴۰ هجری به شهادت رسید.

زندگینامه آن حضرت در الاصابه ج ۴ ص ۲۷۱-۲۶۹ تذکره الحفاظ ج ۱ ص ۱۲-۱۰، حلیه الاولیاء ج ۱ ص ۷۸-۶۱، الاستیعاب ج ۲ ص ۴۶۱ و اسد الغابه ج ۴ ص ۲۹۲ مندرج است.

(۲)- فاطمه الزهراء علیها السلام دختر پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله و سرور زنان جهان میباشد. مادر آن حضرت ام المؤمنین خدیجه بود. آن حضرت کوچکترین دختران پیامبر صلی الله علیه و آله و محبوبترین ایشان نزد آن حضرت بوده نسل پیامبر صلی الله علیه و آله به واسطه وجود حضرت فاطمه علیها السلام

حفظ گردید. بنا به برخی اقوال حضرت زهرا علیها السّلام روز جمعه ۲۰ جمادی الاخری دو سال قبل از بعثت در شهر مکه متولد گردید. کلینی و ابن شهر آشوب تاریخ ولادت آن حضرت را به نقل از امام باقر علیه السّلام پنج سال پس از بعثت ذکر نموده اند که قول مشهور نیز همین است. حضرت زهرا علیها السّلام بنا به قول مشهور منقول از امام صادق علیه السّلام در سوم جمادی الاخری سال ۱۱ هـ ق رحلت فرمود زندگینامه آن حضرت در کتاب اعیان الشیعه ج ۲ ص ۳۲۰-۲۷۱ مندرج می باشد.

(۳)- حدیث مذکور را سیوطی در الدر المنثور ج ۶ ص ۷ از سعید بن جبیر از ابن عباس نقل نموده است.

طبرانی نیز آن را در المعجم الکبیر ج ۱ ص ۱۲۵ (نسخه خطی کتابخانه ظاهریه دمشق) با مختصر تفاوتی نقل کرده است. ابن حجر هیشمی این حدیث را در مجمع الزوائد ج ۹ ص ۱۱۸ نقل کرده است. طبری پس از ذکر این حدیث در ص ۲۵ ذخائر العقبی گفته است: احمد آن را در کتاب المناقب ذکر نموده است. ابن صباغ مالکی نیز حدیث مذکور را در الفصول المهمه ص ۲۹ به نقل از بغوی با اسناد مرفوع از ابن عباس آورده است و قرطبی پس از نقل حدیث مذکور در الجامع لاحکام القرآن ج ۱۶ ص ۲۲-۲۱ افزوده است: مقصود از "دو پسر آنها" در حدیث مذکور حسنین علیهما السّلام میباشند که نوادگان پیامبر صلی الله علیه و آله و سرور جوانان بهشتی هستند. برخی از دیگر مصادر حدیث مذکور شامل الکشاف ج ۲ ص ۳۳۹، اسعاف الراغبین ص ۲۰۵،

ارشاد العقل السليم ج ۱ ص ۶۶۵، حلیه الاولیاء ج ۳ ص ۲۰۱، مسند امام احمد ج ۱ ص ۲۲۹، الغدير ج ۳ ص ۱۲۷، شواهد التنزیل ج ۲ ص ۳۰ و ص ۱۵۰، تفسیر طبری ج ۲۵ ص ۱۷، تفسیر ابن کثیر ج ۴ ص ۱۱۲، الصواعق المحرقة ص ۱۰۱، نزل الابرار ص ۳۱، ینایع الموده ص ۲۶۸ می باشند.

إحياء الميت، السيوطي، متن، ص: ۵۸

— حدیث سوم

: ابن ابی حاتم از ابن عباس در تفسیر آیه کریمه «و هر کسی کار نیکی کند» «۱» نقل کرده است که گفت: مقصود دوستی آل محمد صلی الله علیه و آله است «۲».

— حدیث چهارم

: احمد «۳» و ترمذی «۴» و نسایی «۵» و حاکم «۶» از مطلب بن ربیع «۷»

---

(۱) - بخشی از آیه ۲۳ سوره شوری

(۲) - خبر مذکور را سیوطی در الدر المنثور ج ۶ ص ۷ و زمخشری در الکشاف ج ۳ ص ۴۶۸ نقل نموده اند و زمخشری پس از ذکر آن گفته است: مقصود از حسنه دوستی خاندان پیامبر صلی الله علیه و آله است. همچنین ابن صباغ مالکی نیز خبر مذکور را در الفصول المهمه ص ۲۹ نقل نموده، گفته است: از سدی از ابن مالک از ابن عباس نقل شده است که گفت: مقصود از حسنه دوستی آل محمد صلی الله علیه و آله است و نیز قرطبی در الجامع لاحکام القرآن ج ۱۶ ص ۲۴ در تفسیر آیه مذکور گفته است: معنی واژه "اقتراف" به دست آوردن است و اصل آن "قرف" به معنای کسب است و اقتراف به معنی اکتساب می باشد. برخی از دیگر مصادر این حدیث شامل الصواعق المحرقة ص ۱۰۱، شواهد التنزیل ج ۲ ص ۱۴۷ و فضائل الخمسه ج ۲ ص ۶۷ می باشند.

(۳) - ابو عبد الله احمد بن محمد بن حنبل بن هلال ذهلی شیبانی مروزی بغدادی در سال ۱۶۴ ه ق متولد و در سال ۲۴۱ ه ق در سن ۷۷ سالگی در بغداد درگذشت. وی امام یکی از مذاهب فقهی چهارگانه اهل سنت بوده، از بزرگترین حفاظ و محدثین می باشد و یک میلیون حدیث

در حافظه داشته است. مهمترین کتاب به جای مانده از او "المسند" می باشد. زندگینامه ابن حنبل در شذرات الذهب ج ۲ ص ۹۸-۹۶ و تذکره الحفاظ ج ۲ ص ۴۴۲-۴۴۱ مندرج است.

(۴)- ابو عیسی محمد بن عیسی بن سوره بن موسی بن ضحاک سلمی ترمذی، دانشمند و محدث نابینا و شاگرد بخاری بود وی در سال ۲۱۰ ه ق به دنیا آمد و در طلب علم خراسان، عراق و حجاز را در نور دید.

مهمترین کتابهای باقی مانده از او "الجامع الصحیح" و "العلل" می باشند وی در سال ۲۷۹ ه ق در شهر ترمذ در گذشت. زندگینامه ترمذی در شذرات الذهب ج ۲ ص ۱۷۵-۱۷۴ تذکره الحفاظ ج ۲ ص ۴۳۵-۴۳۳ و فیات الاعیان ج ۱ ص ۶۱۲، میزان الاعتدال ج ۳ ص ۱۱۷، لباب ابن اثیر ج ۱ ص ۱۷۴، مرآة الجنان ج ۲ ص ۱۹۳، النجوم الزاهرة ج ۳ ص ۷۱ و تهذیب التهذیب ج ۹ ص ۳۸۷ درج شده است.

(۵)- ابو عبد الرحمن احمد بن شعیب بن علی بن سنان بن بحر النسائی در سال ۲۱۵ ه ق در شهر نسا (یکی از شهرهای خراسان) متولد شد و از علمای خراسان، عراق، حجاز، شام و مصر استماع حدیث نمود. او از بزرگترین علمای حدیث بود و مدتها در مصر اقامت داشت و بعدها ساکن دمشق گردید. وی در سال ۳۰۳ ه ق در فلسطین و در سن ۸۸ سالگی در گذشت. گفته شده است که جسد وی از فلسطین به مکه حمل و در آنجا دفن گردید. مهمترین کتب به جای مانده از نسائی "السنن" و "الخصائص" می باشد. زندگینامه وی در طبقات

الشافعیه ج ۳ ص ۱۶-۱۴، وفيات الاعیان ج ۱ ص ۲۵، شذرات الذهب ج ۲ ص ۲۴۱-۲۳۹، تهذیب التهذیب ج ۱۰ ص ۳۶ و مرآة الجنان ج ۲ ص ۲۴ مندرج است.

(۶)- حاکم ابو عبد الله محمد بن محمد بن حمدويه بن نعيم طهمانی نیشابوری در سال ۳۲۱ ه ق متولد شد و در سن ۲۰ سالگی به عراق رفت بعدها نیز در خراسان و ما وراء النهر به طلب علم سیاحتها نمود. وی مدتی قاضی شهر نسا بود لیکن بعدها از این امر استعفا نمود. او مکررا سمت سفارت آل بویه را عهده دار بود و در علم حدیث از جایگاه ویژه ای برخوردار بود. دارقطنی، واسطی، بیهقی و دیگر محدثان بزرگ از وی روایت حدیث می نمودند از جمله تألیفات حاکم نیشابوری " مستدرک الصحیحین " و نیز " المدخل الی العلم الصحیح " است وی در سال ۴۰۵ ه ق درگذشت. زندگینامه حاکم در تذکره الحفاظ ج ۳ ص ۱۰۴۹-۱۰۴۵، وفيات الاعیان ج ۴ ص ۴۰۸ و اعلام المحدثین ص ۳۲۴ مندرج است.

(۷)- مطلب بن ربیعہ بن حرث بن عبد المطلب بن هاشم هاشمی فرزند ربیعہ بن حرث و أم الحکم بنت زبیر بن عبد المطلب می باشد وی از پیامبر صلی الله علیه و آله و علی علیه السلام احادیثی نقل نموده است. افرادی که از وی حدیث روایت کرده اند فرزندش عبد الله و عبد الله بن حرث بن نوفل هستند. علمای انساب، او را مطلب خوانده اند حال آنکه برخی از محدثین وی را عبد المطلب نیز نامیده اند. در مدینه و سپس شام ساکن بود و در سال ۶۲ ه ق درگذشت. زندگینامه وی در

الاصابه ج ۴ ص ۱۹۱-۱۹۰ و نیز ج ۶ ص ۱۰۴ و همچنین الاستيعاب ج ۳ ص ۴۱۳ مندرج است.

إحياء الميت، السيوطي، متن، ص: ۵۹

نقل کرده اند که گفت: پیامبر صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ فرمود: به خدا سوگند «ایمان» «۸» داخل دل مسلمان نمی شود تا آن هنگام که شما را برای خدا و به خاطر خویشاوندی با من دوست بدارد «۹».

— حدیث پنجم

: مسلم «۱۰»، ترمذی و نسایی از زید بن ارقم «۱۱» نقل کرده اند که پیامبر

---

(۸) - واژه "ایمان" در نسخه های (ش)، (ن) و (ه) وجود دارد و در سایر نسخ یافت نمی گردد از این رو با حذف واژه مذکور معنی حدیث بدین صورت در می آید "خداوند داخل قلب مسلمان وارد نمی گردد تا آن هنگام که شما را برای خدا و به خاطر خویشاوندی با من دوست بدارد"

(۹) - حدیث مذکور را احمد در المسند ج ۳ ص ۲۱۰ ح ۱۷۷ به اسناد خویش از مطلب بن ربیعہ چنین نقل کرده است که عباس (عموی پیامبر صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ و آله بر آن حضرت وارد شد و عرضه داشت: یا رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ در پاره ای موارد قریش با یکدیگر مشغول گفتگو هستند و چون ما را می بینند ساکت می شوند رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ از شنیدن این سخن خشمناک شد و فرمود: و الله لا يدخل قلب امری مسلم ایمان حتی یحبکم لله و لقرابتی. ترمذی نیز مشابه همین حدیث را در "الجامع الصحیح" ج ۲ ص ۳۰۴-۳۰۵ در باب مناقب عباس بن عبد المطلب نقل نموده در ادامه افزوده است که حدیث مذکور صحیح می باشد سیوطی نیز آن را در الدر

المنثور ج ۶ ص ۷ و در ذیل آیه قل لا اسألکم علیه اجرا الا الموده فی القربی نقل نموده است حدیث مزبور همچین در ذخائر العقبی طبری ص ۲۹ کنز العمال متقی هندی ج ۶ ص ۲۱۸- ج ۷ ص ۱۰۲ و همچین مشکاه المصابیح خطیب تبریزی ج ۳ ص ۲۵۹-۲۵۸ نیز نقل گردیده است.

(۱۰)- ابو الحسین مسلم بن حجاج قشیری نیشابوری در سال ۲۰۲ (یا ۲۰۶) ه ق متولد گردید وی بارها به بغداد سفر نمود و در سال ۲۶۱ ه ق در قریه نصرآباد از توابع نیشابور در گذشت وی فقیه و محدثی نامبردار بود.

مهمترین کتاب به جای مانده از وی «الجامع الصحیح» می باشد زندگینامه او در تذکره الحفاظ ج ۲ ص ۱۵۰، طبقات الحنابله ص ۲۴۶، مرآه الجنان ج ۲ ص ۱۷۴ و فیات الاعیان ج ۲ ص ۱۱۹، تاریخ بغداد ج ۳ ص ۱۴-۱۰۰ و بستان المحدثین ص ۱۰۴ مندرج است.

(۱۱)- زید بن ارقم بن زید انصاری خزرچی مطابق قول ذهبی در شمار اهل بیعت رضوان بود و در ۱۷ غزوه نیز حضور داشت او همچین در جنگ صفین در شمار سپاهیان امام علی علیه السلام بود. زید در سال ۶۶ ه ق و در روزگار مختار در کوفه در گذشت. زندگینامه او در تذکره الحفاظ ج ۱ ص ۴۵، الاصابه ج ۳ ص ۲۱ و الإستیعاب ج ۱ ص ۵۶۶ و ۵۷۸ مندرج است.

إحیاء المیت، السیوطی، متن، ص: ۶۰

خدا صَلَّی اللّٰه علیه و آله فرمود: خدا را در مورد خانواده ام یادآور تان می گردم «۱».

- حدیث ششم

: ترمذی با سند حسن و نیز حاکم از زید بن ارقم نقل کرده اند که پیامبر خدا صَلَّی اللّٰه

علیه و آله فرمود: من در میان شما چیزی باقی می گذارم که تا هنگامی که بدان چنگ زده باشید هیچ گاه پس از من گمراه نخواهید شد، کتاب خدا و نزدیکان از خانواده ام را و آن دو تا وقتی که در کنار حوض بر من وارد گردند هرگز از یکدیگر جدا نخواهند شد. پس بنگرید که در نبود من چگونه آن دو را پاس می دارید «۲».

---

(۱) - حدیث مذکور را سیوطی در اینجا به طور مختصر نقل کرده است و متن مفصل آنکه مسلم در باب فضائل علی بن ابی طالب علیه السلام از کتاب فضائل الصحابه «الجامع الصحیح» به اسناد خویش از یزید بن حیان نقل نموده به شرح ذیل است:

یزید بن حیان گفته است من و حصین بن سمره به اتفاق عمر بن مسلم نزد زید بن ارقم بودیم در این ملاقات حصین بدو گفت: ای زید بن ارقم حقا که بسیار سعادت مند هستی زیرا پیامبر خدا صلی الله علیه و آله را به چشم خویش دیدی، سخنان آن حضرت را شنیده، در رکاب وی جنگیده، پشت سرش به نماز ایستاده ای، پس قدری از سخنان آن حضرت را برای ما بازگو نما. زید در پاسخ وی گفت: پیامبر خدا صلی الله علیه و آله در کنار برکه ای که ما بین مکه و مدینه بود و «خم» نام داشت به سخنرانی ایستاد و پس از ستایش خداوند و موعظه فرمود: "اما بعد الا یا ایها الناس فانما انا بشر و یوشک ان یأتی رسول ربی فاجیب و انا تارک فیکم الثقلین: اولهما کتاب الله فیه الهدی و النور فخذوا بکتاب الله و استمسکوا به و اهل

بیتی اذکرکم الله فی اهل بیتی، اذکرکم الله فی اهل بیتی، اذکرکم الله فی اهل بیتی."

یعنی: ای مردم آگاه باشید که من هم بشری هستم و گویا می بایست پاسخگوی پیک پروردگارم باشم و من در میان شما دو چیز گرانبها باقی می گذارم نخست کتاب خدا که در آن هدایت و نور است. پس کتاب خدا را فرا بگیرید و بدان چنگ زنید، آنگاه حضرت فرمود: و خانواده ام، خدا را در مورد خانواده ام یادآورتان می گردم، خدا را در مورد خانواده ام یادآورتان میگردم، خدا را در مورد خانواده ام یادآورتان میگردم. حدیث مزبور به نحوی که بیان شد در صحیح مسلم ج ۴ ص ۱۸۷۳، مسند احمد بن حنبل ج ۴ ص ۴۶۷-۴۶۶، کنز العمال متقی هندی ج ۱ ص ۱۵۹-۱۵۸ مندرج است همچنین سیوطی نیز در الدر المنثور ج ۶ ص ۷ خلاصه حدیث مذکور را به نقل از مسلم، ترمذی و نسایی آورده است. برخی از دیگر مصادر حدیث مذکور شامل الاکلیل ص ۱۹۰، القول الفصل ج ۱ ص ۴۸۹، عین المیزان ص ۱۲ و فتح البیان ج ۷ ص ۲۷۷ می باشند.

(۲)- حدیث مذکور را ترمذی در "الجامع الصحیح" باب مناقب اهل البیت علیهم السلام ج ۲ ص ۳۰۸ آورده و در پایان نقل آن گفته است که حدیث مزبور حسن و غریب است حاکم نیشابوری نیز در ص ۱۰۹ ج ۳ مستدرک الصحیحین حدیث مذکور را چنین نقل کرده است: هنگامی که پیامبر صلی الله علیه و آله از حجه الوداع بازگشت فرمود در غدیر خم (نام برکه ای) فرود آمد و امر نمود سایبانهایی بپادارند و سپس فرمود: "کأنی قد دعیت فاجبت، انی

تارك فيكم الثقلين احدهما اكبر من الاخر، كتاب الله و عترتي، فانظروا كيف تخلفوني فيهما فانهما لن يتفرقا حتى يردا عليّ الحوض" ثم قال صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ: "ان الله عز و جل مولاي و انا مولى كل مؤمن" ثم اخذ بيد علي عليه السّلام فقال صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ: "من كنت مولاه فهذا وليه، اللهم وال من والاه و عاد من عاداه"

إحياء الميت، السيوطي، متن، ص: ٦١

— حديث هفتم

: عبد بن حميد «١» در مسند خویش از زيد بن ثابت «٢» نقل نموده است که

يعنى: گوئيا من (به سوى خداوند) فرا خوانده شده ام و مى بایست پاسخگوی این دعوت باشم. من در بين شما دو چیز گرانبها به جا مى گذارم که یکی از آنها از دیگری بزرگتر است، کتاب خدا و نزدیکانم را پس بنگرید که در نبود من چگونه آن دو را پاس مى دارید و به درستی که آن دو تا هنگامی که در کنار حوض بر من وارد گردند هرگز از یکدیگر جدا نمی شوند. " آنگاه فرمود: به درستی که خداوند عز و جل سرپرست من است و منهم سرپرست هر مؤمنی هستم " سپس دست علی علیه السّلام را گرفته فرمود: هر کس که من سرپرست او هستم این مرد سرپرست اوست بار خدایا یاری نما هر کسی که او را یاور باشد و دشمن بدار هر آن کس که وی را دشمن می دارد ". حاکم پس از نقل این حدیث گفته است: این حدیث با در نظر گرفتن شرط شیخین (مسلم و بخاری) صحیح است (توضیح: مسلم و بخاری در صحیحین خویش احادیث دارای شرایط مخصوص را نقل کرده اند و یک حدیث ممکن است دارای شرط مسلم یا بخاری و

یا هر دوی آنها باشد. مسلم احادیث نبوی را به سه دسته منقسم می نماید: الف- اخباری که راویان آنها دارای اعتقاد صحیح و نیز اتقان در نقل هستند و در روایتشان اختلاف شدید و غلط فاحش وجود ندارد ب- اخباری که راویان آنها از لحاظ حفظ و اتقان به پایه راویان اخبار مندرج در بند الف نمی رسند ج- اخباری که راویان آنها در نزد اغلب اهل حدیث متهم می باشند و مسلم اخبار روایت شده از راویان دسته اخیر را در کتاب خویش نقل ننموده است شرط بخاری بنا به نقل حافظ ابو الفضل بن طاهر آن است که: "راویان خبر همگی موثق بوده این وثاقت مورد اتفاق اهل حدیث باشد بعلاوه لازم است سند خیر متصل بوده و به یکی از صحابه مشهور منتهی گردد". بنا به قول حافظ ابو بکر حازمی "شرط بخاری آن است که اسناد خیر متصل، راویان مسلمان و راستگو، و به دور از خیانت و غش بوده، متصف به عدالت، حفظ، سلامت اعتقاد و دوری از اشتباه باشد. جهت اطلاع بیشتر می توان به صحیح مسلم ج ۱ ص ۲ و فتح الباری بشرح صحیح البخاری ج ۱ ص ۷ مراجعه نمود- مترجم). نسایی نیز حدیث مذکور را با اندک اختلاف در لفظ در ص ۲۱ کتاب "الخصائص" نقل نموده، در پایان آن آورده است که به زید بن ارقم گفته شد: آیا تو خود این حدیث را از پیامبر صلی الله علیه و آله شنیدی؟ وی در پاسخ گفت: هیچ یک از افراد زیر ساینها باقی نماند مگر آنکه پیامبر خدا صلی الله علیه و آله را دیده این حدیث را

از ایشان شنید حدیث مذکور را متقی هندی در ص ۱۵۴ ج ۱ کنز العمال و نیز محب الدین طبری در ص ۱۶ کتاب ذخائر العقبی باب فضل اهل البیت (علیهم السلام) به نقل از ترمذی آورده اند. برخی از دیگر مصادر حدیث مذکور شامل: مسند احمد ج ۳ ص ۱۷ و ج ۴ ص ۳۶۶، سنن بیهقی ج ۲ ص ۱۴۸ و ج ۷ ص ۳۰، سنن دارمی ج ۲ ص ۴۳۱، مشکل الآثار ج ۴ ص ۳۶۸، اسد الغابه ج ۲ ص ۱۲، مستدرک الصحیحین ج ۳ ص ۱۰۹ و ص ۱۴۸، مجمع الزوائد ج ۱ ص ۱۶۳ و ج ۱۰ ص ۳۶۳، طبقات ابن سعد ج ۲ ص ۲، حلیه الاولیاء ج ۱ ص ۳۵۵، تاریخ بغداد ج ۸ ص ۴۴۲، الصواعق المحرقة ص ۷۵، الریاض النضره ج ۲ ص ۱۷۷، نزل الابراز ص ۳۳، ینایع الموده ص ۳۱، مصابیح السنه ص ۲۰۵، جامع الاصول ج ۱ ص ۱۸۷، المواهب اللدنیه ج ۷ ص ۷ می باشند.

(۱) - ابو محمد عبد بن حمید بن نصر کشی از اهالی روستای کش سمرقند بود و از عبد الرزاق بن همام، ابو داود طیالسی و دیگران روایت حدیث می نمود. بخاری، مسلم و ترمذی از وی روایاتی نقل کرده اند. او از ثقات و از جمله دانشمندان است که در زمینه حدیث و تفسیر، تألیفاتی دارند وی در سال ۲۴۹ ه. ق. درگذشت. زندگینامه وی در تهذیب التهذیب ج ۶ ص ۴۵۷-۴۵۵، رجال قیسرانی ص ۳۳۷، شذرات الذهب ج ۲ ص ۱۲۰، تذکره الحفاظ ج ۲ ص ۵۳۴ و طبقات الحفاظ سیوطی ج ۲ ص ۴ موجود است.

(۲) - ابو

سعید زید بن ثابت بن ضحاک انصاری خزرگی از کتاب وحی بود و در سال ۴۵ ه. ق. درگذشت.

إحياء الميت، السيوطي، متن، ص: ۶۲

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله فرمود: میان شما چیزی باقی می‌گذارم که پس از من تا آنگاه که بدان متمسک باشید هرگز گمراه نخواهید شد، کتاب خدا و نزدیکان از خاندانم را و آن دو هیچ‌گاه تا هنگامی که در کنار حوض بر من وارد گردند از یکدیگر جدا نخواهند گشت «۱».

— حدیث هشتم

: احمد بن حنبل و ابو یعلی «۲» از ابو سعید خدری «۳» نقل کرده اند که پیامبر خدا صلی الله علیه و آله فرمود: گمان دارم (به سوی خداوند) فرا خوانده شده ام و پاسخگوی این دعوت هستم و همانا میان شما دو چیز گرانبها به جای می‌گذارم، کتاب خدا و نزدیکان از خانواده ام را و به درستی که خداوند لطیف خبیر مرا آگاه ساخت که آن دو هیچ‌گاه از یکدیگر جدا نمی‌شوند تا آن هنگام که در کنار حوض بر من وارد گردند پس بنگرید که پس از من چگونه آنها را پاس می‌دارید «۴».

— حدیث نهم

: ترمذی (به سند صحیح)، طبرانی و حاکم از ابن عباس نقل کرده اند که پیامبر خدا صلی الله علیه و آله فرمود: خداوند را دوست بدارید چرا که از نعمتهای وی بر می‌خورید و مرا

زندگینامه وی در الاصابه ج ۱ ص ۵۶۲-۵۶۱، الاستیعاب ج ۱ ص ۵۵۴-۵۵۱ و تذکره الحفاظ ج ۳ ص ۲۳-۲۲ مندرج است.

(۱)- حدیث مذکور در ص ۴۸ نسخه خطی «مسند» عبد بن حمید که در کتابخانه ظاهریه دمشق موجود است مندرج می‌باشد همچنین متقی هندی نیز آن را به نقل از مسند عبد بن حمید در کنز العمال ج ۱ ص ۱۶۶ آورده است. این حدیث در العقد الفرید ج ۲ ص ۱۱۱ نیز وارد گردیده است.

(۲)- حافظ ابو یعلی احمد بن علی بن مثنی بن یحیی بن عیسی بن هلال تمیمی موصلی، محدث الجزیره و صاحب کتاب «المسند الکبیر» در شوال سال ۲۱۰ ه. ق. در موصل متولد شد و از احمد بن حاتم طویل، یحیی بن معین و دیگران حدیث آموخت. معروفترین

کتاب وی «المسند الکبیر» است. وی در سال ۳۰۷ ه. ق. درگذشت.

زندگینامه او در معجم البلدان ج ۵ ص ۲۲۵، شذرات الذهب ج ۲ ص ۲۵۰ و تذکره الحفاظ ج ۲ ص ۷۰۹-۷۰۷ مندرج است.

(۳)- ابو سعید سعد بن مالک بن سنان بن عبید انصاری خزرجی مدنی خداری سه سال قبل از هجرت به دنیا آمد از جمله صحابه دانشمند و از افرادی بود که در بیعت شجره حضور داشتند. وی در ۱۲ غزوه حضور داشت و در سال ۷۲ ه. ق در مدینه درگذشت. پدر وی نیز از شهدای جنگ احد بوده است. در صحیح بخاری ۱۶ و در صحیح مسلم ۵۲ حدیث از وی نقل گردیده است. زندگینامه وی در حلیه الاولیاء ج ۱ ص ۲۹۹، الاصابه ج ۲ ص ۸۶-۸۵، الاستیعاب ج ۴ ص ۸۹ و تذکره الحفاظ ج ۱ ص ۴۴ مندرج است.

(۴)- حدیث مذکور در مسند احمد ج ۲ ص ۷۱، مسند ابو یعلی ج ۱ ص ۳۸۷ (نسخه خطی کتابخانه ظاهریه دمشق)، معجم کبیر طبرانی ج ۱ ص ۱۲۹ (نسخه خطی)، کنز العمال ج ۱ ص ۱۶۸-۱۶۷ طبقات ابن سعد ج ۲ ص ۱۹۴ و ذخائر العقبی ص ۱۶ نقل گردیده است.

إحیاء المیت، السیوطی، متن، ص: ۶۳

هم بخاطر خدا دوست داشته باشید و خانواده مرا نیز به پاس دوستی من، دوست بدارید (۱)».

— حدیث دهم

: بخاری «۲» از ابو بکر «۳» نقل کرده است که گفت: مراقب (حفظ حقوق) پیامبر خدا صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ در مورد خانواده اش «۴» باشید.

— حدیث یازدهم

: طبرانی و حاکم از ابن عباس نقل نموده اند که پیامبر صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ فرمود: ای فرزندان عبدالمطلب من از خدا سه چیز را برای شما درخواست نموده ام: از او خواسته ام که ایستادگان شما را پا برجای دارد و نادانهای شما را تعلیم نماید و گم گشتگان شما را هدایت فرماید و از او خواسته ام شما را سخاوتمند، راد و پرمهر قرار دهد پس هرگاه فردی

---

(۱)- حدیث مذکور را ترمذی در الجامع الصحیح ج ۲ ص ۳۰۸ کتاب مناقب اهل البیت: به اسناد خویش از ابن عباس نقل کرده در دنباله آن افزوده است که حدیث مذکور از نظر اسناد حسن و غریب می باشد. طبرانی نیز آن را در المعجم الکبیر ج ۱ ص ۱۲۵ و ج ۳ ص ۹۳ نقل کرده است. همچنین سیوطی نیز آن را به نقل از ترمذی، طبرانی، حاکم و بیهقی، در الدر المنثور ج ۶ ص ۷ آورده است. دیگر مصادر حدیث مزبور مستدرک حاکم ج ۲ ص ۱۴۹، کنز العمال ج ۶ ص ۳۱۶، منتخب کنز العمال ج ۵ ص ۹۳، جامع الاصول ابن اثیر ج ۹ ص ۱۵۴ و ذخائر العقبی ص ۱۸ مستدرک الصحیحین ج ۳ ص ۱۵۰، جامع

الاصول ج ١٠ ص ١٠٠، ميزان الاعتدال ج ٢ ص ٤٣، تاريخ بغداد ج ٤ ص ١٥٩، اسد الغابه ج ٢ ص ١٢، مشكاه المصاييح ص
٥٧٣ نزل الايرار ص ٣٤ و ينايع الموده ص ١٩٢ و ص

(۲) - ابو عبد الله محمد بن إسماعيل بن ابراهيم بن مغیره بن برزویه بخاری مؤلف کتاب «الجامع الصحيح» در سال ۱۹۴ هـ ق. در بخارا متولد و به سال ۲۵۶ هـ ق. در قریه خرتنک سمرقند در گذشت زندگینامه وی در تذکره الحفاظ ج ۲ ص ۵۵۷-۵۵۵، تاریخ بغداد ج ۲ ص ۱۶-۴ الجرح و التعديل ج ۳ ص ۱۹۱، تاریخ بغداد ج ۲ ص ۳۴، وفيات الاعیان ج ۱ ص ۵۷۶، شذرات الذهب ج ۲ ص ۱۳۴ و جامع الاصول ج ۱ ص ۱۸۶-۱۸۵ مندرج است.

(۳) - ابو بکر عبد الله بن عثمان قرشی تمیمی از اصحاب پیامبر صلی الله علیه و آله و در غار ثور با آن حضرت بود. نام وی در زمان جاهلیت عبد العزی یا عبد اللات بود و پس از قبول اسلام عبد الله خوانده شد. وی پس از رحلت پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله به حکومت رسید و در دوران حکومت برخی نواحی عراق و فلسطین را فتح نمود و عاقبت پس از دو سال و اندی در سال ۱۳ هـ ق. در سن ۶۳ سالگی در گذشت. زندگینامه ابو بکر در الاصابه ج ۴ ص ۱۰۴-۹۷ و تذکره الحفاظ ج ۱ ص ۵-۲ مندرج است.

(۴) - خبر مذکور را بخاری در الجامع الصحيح ج ۳ ص ۲۵۱ باب فضائل قرابه رسول الله صلی الله علیه و آله، طبری در ذخائر العقبی ص ۱۸، متقی هندی در کنز العمال ج ۷ ص ۱۰۶ ابن حجر در الصواعق المحرقة ص ۲۲۸ و سیوطی در الدر المنثور ج ۶ ص ۷ نقل نموده اند و ایکاش خلیفه

أول خود به این گفته عمل می نمودند. جهت اطلاع بیشتر از رفتار ایشان با اهل البیت: می توان به کتاب النص و الاجتهاد سید عبد الحسین شرف الدین فصل اول موارد شماره ۱، ۷ و ۸ و ۹ مراجعه نمود.

إحياء الميت، السيوطي، متن، ص: ۶۴

بین رکن و مقام «۱» به پا ایستاده نماز بگذارد و روزه بگیرد (و عمر خود را صرف این کار نماید) و سپس با بغض اهل بیت محمد صلی الله علیه و آله بمیرد داخل آتش می گردد «۲».

— حدیث دوازدهم

: طبرانی از ابن عباس نقل کرده است که پیامبر خدا صلی الله علیه و آله فرمود:

بغض بنی هاشم «۳» و انصار به منزله کفر و بغض عرب نشانه نفاق است «۴».

— حدیث سیزدهم

: ابن عدی «۵» در کامل از ابی سعید خدری نقل نموده است که پیامبر صلی الله علیه و آله فرمود: هر آن کس ما اهل البیت علیهم السلام را دشمن بدارد منافق است «۶».

---

(۱) - نام دو مکان مقدس در مسجد الحرام (مترجم).

(۲) - حدیث مذکور را طبرانی در المعجم الكبير ج ۳ ص ۱۲۱ و حاکم نیشابوری در مستدرک الصحیحین ج ۳ ص ۱۴۸ نقل نموده اند. حاکم این حدیث را با اسناد مرفوع از ابن عباس نقل کرده در دنباله آن افزوده است که این حدیث با توجه به شرط مسلم صحیح می باشد. دیگر مصادر حدیث مزبور شامل مجمع الزوائد هیثمی ج ۹ ص ۱۷۱، منتخب کنز العمال ج ۵ ص ۳۰۶، کنز العمال ج ۶ ص ۲۰۳ تاریخ بغداد ج ۳ ص ۱۲۲، الصواعق المحرقة ص ۱۴۰ می باشد. محب الدین طبری مختصر حدیث مذکور را در ذخائر العقبی ص ۱۸ نقل نموده و گفته است که ملا- علی قاری آن را در کتاب السیره آورده است. همچنین دیلمی نیز حدیث مذکور را در مسند الفردوس (نسخه خطی کتابخانه لاله لی) به نقل از ابن عباس چنین نقل نموده است: لو أن رجلا- صفن قدمیه بین الرکن و المقام و صام و صلی ثم لقی الله مبغضا لآل محمّد صلی الله علیه و آله دخل النار یعنی هرگاه فردی بین رکن و مقام به پا ایستاده (روزگار خویش را با) روزه و نماز بگذراند و آنگاه با

بغض آل محمد صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ بِمِيرَدِ دَاخِلِ آتَشِ مِي گَرَدَد.

(۳) - در صحت حدیث مزبور باید به دیده تردید نگریست چرا که به نص قرآن کریم ملا-ك فضیلت انسانها تقوی است. بعلاوه پیامبر صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ در مواردی فرموده است که عرب بر عجم و قرشی بر حبشی فضیلتی ندارند مگر به واسطه تقوی و به احتمال قوی این حدیث از پرداخته های دوران شعوبیگری است. همچنین به نص قرآن کریم ابو لهب که از مشایخ بنی هاشم بوده است مطرود در گاه الهی و در دوزخ معذب می باشد و فضیلت اهل البیت علیهم السّلام نه به دلیل هاشمی بودن که به دلیل کرامت ذات و لیاقت شخصی آنها می باشد. (مترجم)

(۴) - حدیث مذکور را هیشمی در مجمع الزوائد ج ۲ ص ۱۷۲ و متقی در کنز العمال ج ۶ ص ۲۰۴ نقل نموده است.

(۵) - ابو احمد عبد الله بن عدی جرجانی معروف به ابن قطان در سال ۲۷۷ ه ق. در جرجان متولد گردید و در سال ۳۶۵ ه ق. در گذشت. وی محدثی فقیه و آگاه به احوال رجال بود و در طلب علم به نقاط مختلف سفرها نمود. برخی از تألیفات وی عبارتند از: الکامل، المعجم، الانتصار و اسماء الصحابه، زندگینامه وی در تذکره الحفاظ ج ۳ ص ۹۴۰، لسان المیزان ج ۱ ص ۶ اللباب ج ۱ ص ۲۱۹ و شذرات الذهب ج ۳ ص ۵۱ مندرج است.

(۶) - حدیث مذکور را محب الدین طبری در ص ۱۸۰ ذخائر العقبی به نقل از مناقب احمد بن حنبل آورده است. مناوی نیز آن را در ص ۱۳۴ کنوز الحقائق نقل کرده است. همچنین سیوطی

نیز آن را در الدر المنثور ج ۶ ص ۷ نقل نموده است. حدیث مذکور در برخی نسخ بدین ترتیب نقل گردیده است: من ابغض اهل البیت علیهم السّلام فهو منافق یعنی هر آن کس که اهل بیت علیهم السلام را دشمن بدارد منافق است. این حدیث در ص ۴۷ ینابیع الموده قندوزی نیز وارد شده است.

إحياء الميت، السيوطي، متن، ص: ۶۵

— حدیث چهاردهم

: ابن حبان «۱» در صحیح خویش و حاکم نیشابوری (در مستدرک الصحیحین) از ابو سعید خدری نقل نموده اند که پیامبر صلی الله علیه و آله فرمود: سوگند به آنکه جانم در دست اوست، کسی ما اهل البیت علیهم السّلام را دشمن نمی دارد مگر آنکه خداوند او را در آتش داخل می نماید «۲».

— حدیث پانزدهم

: طبرانی از امام حسن بن علی علیه السّلام «۳» نقل نموده است که خطاب به معاویه بن خدیج «۴» فرمود: ای معاویه بن خدیج از دشمنی ما اهل البیت علیهم السّلام به پرهیز چرا

---

(۱) - ابو حاتم محمد بن حبان بن احمد بن حبان تمیمی بستی در سال ۲۷۰ ه ق متولد گردید و در زمینه فقه، حدیث، طب، لغت و ستاره شناسی نام آور بود. او همچنین قاضی سمرقند و صاحب تألیفاتی چند بوده است. از تألیفات وی المسند الصحیح، التاریخ، و کتاب الضعفا میباشد. وی در طول حیات خویش در شهرهای نیشابور، بخارا، نسا و سیستان اقامت داشت و عاقبت نیز در شوال سال ۳۵۴ ه ق در همان جا درگذشت. زندگینامه او در تذکره الحفاظ ج ۳ ص ۹۲۴-۹۲۰ مندرج است.

(۲) - حدیث مذکور را هیثمی در ص ۵۵۵ موارد الظمان الی زوائد ابن حبان با حذف واژه (اهل البیت) نقل نموده است. همچنین حاکم نیز حدیث مزبور را در مستدرک الصحیحین ج ۳ ص ۱۵۰ نقل نموده و آن را به شرط مسلم صحیح دانسته است. سیوطی نیز آن را در الخصائص الکبری ج ۲ ص ۲۶۶ و الدر المنثور ج ۶ ص ۲۱۸ آورده و گفته است که احمد بن حنبل، حاکم نیشابوری و ابن حبان آن را از ابو

سعید خدری نقل نموده اند. این حدیث در ص ۲۳۷ الصواعق المحرقة نیز وارد شده است.

(۳) - امام ابو محمد بن حسن بن علی بن ابی طالب علیهم السلام در ۱۵ رمضان سال ۲ ه ق. متولد گردید. پیامبر خدا صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَ آله در شأن وی و برادرش امام حسین علیهما السَّلام فرمود: الحسن و الحسين سيد اشباب اهل الجنة یعنی حسن و حسین علیهما السَّلام سرور جوانان بهشتی هستند. پس از شهادت علی علیه السَّلام مردم عراق با آن حضرت بیعت نمودند. پس از این بیعت آن حضرت برای نبرد با معاویه آراست و به مقابله وی شتافت لیکن به دلیل خیانت سران لشکر و نافرمانی سپاهیان به دنبال تطمیعیهای معاویه، آن حضرت ناگزیر به صلح گردید و به مدینه بازگشت. آن حضرت در سال ۵۰ ه ق. به تحریک معاویه توسط همسرش جعدیه مسموم و شهید گردید زندگینامه آن حضرت در کتابهای بی شمار مندرج است که برخی از آنها عبارتند از: فی رحاب ائمه اهل البیت: ج ۲ ص ۴۶-۲، حلیه الاولیاء ج ۲ ص ۴۵-۳۹، الاستیعاب ج ۱ ص ۳۹۴ و ۳۸۳ و الاصابه ج ۲ ص ۱۳-۱۱.

(۴) - معاویه بن خدیج بن عقبه سکونی کندی از مقربان معاویه و به بغض اهل البیت: مشهور بوده است.

مدائنی از ابو طفیل نقل نموده است که امام حسن علیه السَّلام به یکی از یاران خویش فرمود: أتعرف معاویه بن خدیج؟

یعنی آیا معاویه بن خدیج را می شناسی؟ آن فرد پاسخ مثبت داد. پس امام مجتبی علیه السَّلام فرمود: اذا رایته فاعلمنی یعنی هرگاه او را دیدی به من خبر ده. پس آن

فرد معاویه بن خدیج را در حال خروج از خانه عمرو بن حریث دید و به امام علیه السّلام عرض کرد این مرد معاویه بن خدیج است. حضرت او را صدا زده فرمود: انت شاتم علیا عند ابن آکله الاکباد؟ یعنی آیا تو هستی که نزد پسر زن جگرخواره (هند) علی را دشنام می دهی؟ و الله لئن وردت الحوض و لا ترده لترینه مشمرا عن ساقیه حاسرا عن ذراعیه یذود عنه المنافقین. یعنی: به خدا سوگند هرگاه به کنار آن حوض درآیی و هیچ گاه بدان در نخواهی آمد علی علیه السّلام را می بینی که پاها و آستینها را بالا زده منافقان را

إحیاء المیت، السیوطی، متن، ص: ۶۶

که پیامبر خدا صلّی الله علیه و آله فرمود: هیچ کس ما را دشمن نمی دارد و به ما حسادت نمی ورزد مگر آنکه در روز رستاخیز با تازیانه های آتشین از کنار حوض رانده می شود (۱).

— حدیث شانزدهم

: ابن عدی و بیهقی «۲» (در شعب الایمان) از علی علیه السّلام نقل کرده اند که پیامبر خدا صلّی الله علیه و آله فرمود: هر آن کس که حق شناس عترت من و انصار نباشد منافق و یا حرامزاده است و یا آنکه (وجود وی) در هنگام ناپاکی تکوین یافته است یعنی مادرش در دوران ناپاکی (قاعدگی) بار وی را برداشته است «۳».

— حدیث هفدهم

: طبرانی در المعجم الاوسط از ابن عمر «۴» نقل کرده است که آخرین

---

(۱) - حدیث مذکور را طبرانی در المعجم الکبیر ج ۱ ص ۱۴۲، هیشمی در مجمع الزوائد ج ۹ ص ۱۷۲، متقی هندی در کنز العمال ج ۶ ص ۲۱۸ و منتخب کنز العمال ج ۵ ص ۹۴، سیوطی در الدر المنثور ج ۶ ص ۷ نقل نموده اند. طبرانی در هنگام نقل این حدیث قضیه ای را به شرح ذیل آورده است: ابو مسلم عبد الله بن عمرو واقفی کشی به وسائلی از معاویه بن خدیج نقل نموده است که گفت: یزید بن معاویه مرا (معاویه بن خدیج را) به خواستگاری دختر یا خواهر امام مجتبی علیه السّلام فرستاد. هنگامی که این قضیه را به عرض آن حضرت رساندم فرمود: انا قوم لا- نزوج نساءنا حتی نستأمرهن فأتها. یعنی ما مردمی هستیم که دخترانمان را به ازدواج کسی در نمی آوریم مگر بعد از مشورت با آنها پس تو نیز نزد وی برو (مطلب خود را با او در میان بگذار). معاویه بن خدیج گوید پس از شنیدن سخن امام علیه السّلام به خدمت آن خانم رفته قضیه خواستگاری یزید را با او در میان نهادم فرمود: به خدا سوگند هرگز بدین کار تن در

نمی‌دهم زیرا در صورت وقوع این امر رفیق تو (یزید) به فرعون خواهد ماند که پسران بنی اسرائیل را کشته دختران ایشان را به اسارت می‌گرفت. هنگامی که دوباره به خدمت امام حسن علیه السلام رسیدم بدو عرض کردم: مرا به نزد دختر هوشمند و سخنوری فرستادی که فرزند امیر المؤمنین (یزید) را فرعون می‌خواند. در این هنگام امام علیه السلام فرمود: یا معاویه ایاک و بغضنا فإن رسول الله صَلَّى الله عليه و آله قال: لا يبغضنا و لا يحسدنا احدا الا ذيد يوم القيامة بسياط من النار. یعنی: ای معاویه از بغض ما به پرهیز زیرا پیامبر خدا صَلَّى الله عليه و آله فرمود: هیچ کس با ما دشمنی نکرده و به ما حسد نمی‌ورزد مگر آنکه روز قیامت تازیانه‌های آتشین رانده می‌شود. مطلب مذکور در المعجم الكبير (نسخه خطی کتابخانه ظاهریه دمشق) ج ۱ ص ۱۳۲ مندرج است.

(۲) - ابو بکر احمد بن حسین بن علی بن موسی خسرو جردی بیهقی در سال ۳۸۴ ه. ق. متولد شد و در سال ۴۵۸ ه. ق. در گذشت از جمله تألیفات وی کتابهای السنن، الآثار، شعب الایمان و دلائل النبوه می‌باشند.

زندگینامه او در تذکره الحفاظ ج ۳ ص ۱۱۳۵-۱۱۳۲ و الاعلام ج ۱ ص ۱۱۳ مندرج است.

(۳) - حدیث مذکور را متقی هندی در کنز العمال ج ۶ ص ۲۱۸ و منتخب کنز العمال ج ۵ ص ۹۴ و ابن صباغ مالکی در الفصول المهمه ص ۲۷ و ابن حجر در الصواعق المحرقة ص ۲۳۱ نقل نموده‌اند.

(۴) - ابو عبد الرحمن عبد الله بن عمر بن الخطاب ۱۰ سال قبل از هجرت در مکه متولد گردید و در سال

۷۳ ه. ق. در مکه در گذشت. صاحبان صحاح ست اهل سنت ۲۶۳۰ حدیث از وی را در کتب خویش نقل نموده اند.

زندگینامه وی در الاصابه ج ۴ ص ۱۰۹-۱۰۷ و نیز تذکره الحفاظ ج ۱ ص ۴۰-۳۷ مندرج است.

إحياء الميت، السيوطي، متن، ص: ۶۷

جمله ای که پیامبر خدا صلی الله علیه و آله بر زبان آورد آن بود که پس از من جانشین من در مورد اهل یتیم باشید «۱».

— حدیث هیجدهم

طبرانی در المعجم الاوسط از امام حسن مجتبی علیه السلام نقل نموده است که پیامبر خدا صلی الله علیه و آله فرمود: دوستی ما اهل البیت را به گردن بگیرید زیرا هر آن کس که با دوستی ما بمیرد بوسیله شفاعت ما داخل بهشت می گردد سوگند به آن کس که جانم در دست اوست عمل هیچ بنده ای بدون شناخت حق ما برایش سودمند نخواهد بود «۲».

— حدیث نوزدهم

طبرانی در المعجم الاوسط از جابر بن عبد الله «۳» نقل کرده است که گفت: شنیدم که پیامبر خدا صلی الله علیه و آله در خطبه ای می فرمود: ای مردم هر آن کس که ما اهل البیت را دشمن بدارد خداوند متعال در روز رستاخیز او را یهودی محشور خواهد گردانید «۴».

— حدیث بیستم

طبرانی در المعجم الاوسط از عبد الله بن جعفر «۵» نقل کرده است که

---

(۱) - حدیث مذکور را هیشمی در مجمع الزوائد ج ۹ ص ۱۶۴ به نقل از طبرانی آورده است. ابن حجر مکی نیز آن را در الصواعق المحرقة ص ۹۰ نقل کرده است. دیگر مصدر حدیث مذکور ص ۸۷ کتاب الشرف المؤبد تالیف نبهانی بیروتی می باشد.

(۲) - حدیث مزبور را ابن حجر در ص ۲۳۰ الصواعق المحرقة و هیشمی در مجمع الزوائد ج ۹ ص ۱۷۲ به نقل از المعجم الاوسط نقل کرده اند.

(۳) - ابو عبد الله جابر بن عبد الله بن عمرو انصاری سلمی صحابی جلیل و راوی موثقی است که در سال ۲۰ قبل از هجرت متولد شد و در عقبه ثانیه در حالی که خردسال بود همراه پدرش بخدمت پیامبر صلی الله علیه و آله رسید.

بخاری نقل کرده است که جابر در جنگ بدر عهده دار حمل آب بود. وی بعدها در ۱۸ غزوه دیگر نیز حضور داشت. وی (بنا

به گفته کلبی) در جنگ صفین حضور داشته در شمار لشکریان امام علی علیه السّلام بود. او از جمله راویان بسیار پرکار و از حافظان احادیث نبوی صلی الله علیه و آله بوده است و صحیفه مشهوری منسوب به او است که اولین فرد در سلسله روایت آن سلیمان بن قیس یشکری

می باشد. وی در آخر عمر نایبنا گردید و در سال ۷۴ ه. ق. در سن نود و چهار سالگی در مدینه درگذشت. زندگینامه او در الاستیعاب ج ۱ ص ۲۲۰-۲۱۹ طبقات ابن سعد ج ۵ ص ۴۶۷، التهذیب ج ۴ ص ۲۱۴ و اسد الغابه ج ۱ ص ۳۵۸-۳۵۶ مندرج است.

(۴)- حدیث مذکور را هیشمی در مجمع الزوائد ج ۹ ص ۱۷۲ به نقل از معجم اوسط طبرانی آورده است.

عسقلانی نیز آن را در لسان المیزان ج ۳ ص ۱۰ وارد نموده است.

(۵)- عبد الله بن جعفر بن ابی طالب هاشمی قرشی از اصحاب پیامبر صلی الله علیه و آله بود. مادر وی اسماء دختر عمیس او را سال اول هجری در سرزمین حبشه به دنیا آورد و وی اولین فرزند مسلمانی بوده که در حبشه بدنیا آمد.

سپس با پدرش به مدینه آمد و احادیث پیامبر خدا صلی الله علیه و آله را حفظ و روایت نمود. عبد الله بن جعفر بعدها در بصره، کوفه و شام اقامت نمود و از فرط کرم به «دریای بخشش» شهرت یافت. وی در جنگ صفین از سران لشکر امیر المؤمنین علیه السلام بود و در سال ۹۰ ه. ق. در سن نود سالگی در مدینه درگذشت.

إحیاء المیت، السیوطی، متن، ص: ۶۸

گفت از پیامبر خدا صلی الله علیه و آله شنیدم که می فرمود: ای فرزندان هاشم من از خدا خواسته ام که شما را بزرگوار قرار دهد و از او خواسته ام که گمراهان شما را هدایت نماید و خائفین تان را امنیت بخشد و گرسنگان شما را سیر سازد سوگند به کسی که جانم در دست اوست هیچ یک از ایشان (مسلمانان)

ایمان (واقعی) نمی آورد مگر آنکه شما را به خاطر من دوست بدارد. (ای مردم) آیا شما امید دارید که بوسیله شفاعت من به بهشت درآید و فرزندان عبدالمطلب این امید را نداشته باشند؟ «۱»

— حدیث بیست و یکم

: ابن ابی شیبیه «۲» و مسدد «۳» در کتابهای مسند خویش و حاکم (در مستدرک الصحیحین) و حکیم ترمذی «۴» در نوادر الاصول و ابو یعلی و طبرانی از سلمه ابن اکوع «۵» نقل کرده اند که پیامبر خدا صلی الله علیه و آله فرمود: ستارگان امان آسمانیان و اهل

---

(۱) - حدیث مذکور را هیشمی در مجمع الزوائد ج ۹ ص ۱۷۰ به نقل از معجم اوسط طبرانی آورده است. متقی هندی نیز آن را در کنز العمال ج ۶ ص ۲۰۳ نقل کرده است. همچنین حاکم نیز آن را با مختصر تفاوتی در ص ۱۴۸ ج ۳ مستدرک الصحیحین نقل نموده و آن را به شرط مسلم صحیح دانسته است. ابن حجر نیز حدیث مزبور را در الصواعق المحرقة ص ۱۴۰ آورده است.

(۲) - ابو بکر عبد الله بن محمد بن ابی شیبیه ابراهیم بن عثمان کوفی در سال ۱۵۹ ه. ق. به دنیا آمد. وی در رصافه به معلمی اشتغال داشت و از محدثین بسیار مشهور عصر خویش بود و در سال ۲۳۵ ه. ق. درگذشت. إحياء المیت، السیوطی متن ۶۸ - حدیث بیست و یکم ..... ص : ۶۸

زندگی نامه وی در طبقات ابن سعد ج ۶ ص ۲۷۷، فهرست ابن ندیم ص ۲۲۹، تاریخ بغداد ج ۱۰ ص ۷۱-۶۶، تذکره الحفاظ ج ۲ ص ۴۳۳-۴۳۲ و شذرات الذهب ج ۲ ص ۸۵ مندرج است.

(۳) - ابو الحسن مسدد

بن مسرهد اسدی بصری فردی است که ابو زرعه، بخاری، ابو داود، قاضی إسماعیل و ابو حنیفه از او حدیث روایت نموده اند. وی اولین کسی بود که در شهر بصره به تألیف مسند پرداخت. وی حافظ، حجت و امام مصنفین عصر خویش به شمار آمده، با امام احمد حنبل مکاتباتی داشت. وی در سال ۲۲۸ ه. ق.

در گذشت. زندگینامه او در طبقات الحنابله ج ۱ ص ۳۴۵-۳۴۱ و الاعلام ج ۸ ص ۱۰۸ مندرج است.

(۴)- ابو عبد الله محمد بن علی بن حسن بن شیر ملقب به حکیم ترمذی از بزرگان مشایخ خراسان بود. وی از پدر خویش و نیز قتیبه بن سعید و غیرهما روایت حدیث می نمود. از مهمترین تألیفات وی نوادر الاصول فی معرفه اخبار الرسول صلی الله علیه و آله، ختم الولایه، علل الشریعه و الفروق می باشد. حکیم ترمذی در سال ۲۸۵ ه. ق. در گذشت. زندگینامه او در طبقات الشافعیه ج ۲ ص ۲۰، الاعلام ج ۷ ص ۱۵۶ و معجم المؤلفین ج ۱۰ ص ۳۱۵ مندرج است.

(۵)- سلمه بن عمرو بن اکوع از شجاعان و سوارکاران مشهور عرب بود که در سال ۶ قبل از هجرت به دنیا آمد در مراسم بیعه الشجره با پیامبر صلی الله علیه و آله به قصد فداکاری تا پای جان بیعت نمود. وی در ۷ غزوه شرکت داشت و در سال ۷۴ ه. ق. در گذشت زندگینامه او در الاصابه ج ۳ ص ۱۱۸ طبقات ابن سعد ج ۴ ص ۳۸ مندرج است.

إحیاء المیت، السیوطی، متن، ص: ۶۹

بیت من امان امتم می باشند «۱».

— حدیث بیست و دوم

: بزار «۲» از ابی هریره «۳» نقل کرده است که پیامبر خدا صلی

اللّٰه عليه و آله فرمود: همانا در میان شما دو چیز باقی می گذارم که با بودن آن دو هرگز گمراه نخواهید شد کتاب خدا و عترتم را و آن دو هرگز تا هنگامی که در کنار حوض بر من درآیند از یکدیگر جدا نخواهند شد «۴».

— حدیث بیست و سوم

: بزار از امام علی علیه السلام نقل نموده است که پیامبر خدا صلی اللّٰه علیه و آله فرمود: من در حالی قبض (روح) می شوم که در میان شما دو چیز گرانها «۵» کتاب خدا و

---

(۱) - حدیث مذکور را حاکم نیشابوری در مستدرک الصحیحین ج ۳ ص ۴۵۷ (با اندک اختلافی در لفظ)، متقی هندی در کنز العمال ج ۶ ص ۲۱۶ و ج ۷ ص ۲۱۷، هیشمی در مجمع الزوائد ج ۹ ص ۱۷۴ (به نقل از طبرانی) روایت نموده اند. محب الدین طبری در ص ۱۷ ذخائر العقبی از امام علی علیه السلام نقل نموده که پیامبر خدا صلی اللّٰه علیه و آله فرمود: النجوم امان لاهل السماء فاذا ذهب النجوم ذهب اهل السماء و اهل بیته امان لاهل الارض فاذا ذهب اهل بیته ذهب اهل الارض. یعنی: ستارگان امان اهل آسمان هستند پس هرگاه ستارگان از آسمان بروند آسمانیان (از بین) خواهند رفت و اهل بیت من امان برای اهل زمین هستند پس هرگاه اهل بیت من از روی زمین رخت برکشند زمینیان (از بین) خواهند رفت. طبری در دنباله گفته است که حدیث مذکور را احمد بن حنبل در کتاب المناقب نقل کرده است.

(۲) - ابو بکر احمد بن عمر و بن عبد الخالق بزار بصری صاحب کتاب «المسند» از بصره به بغداد مهاجرت نمود و در

آنجا به مقام محدثی رسید و دو بار نیز به اصفهان مسافرت نمود. وی در سال ۲۹۱ ه. ق. در سهله در گذشت. زندگینامه او در تذکره الحفاظ ج ۲ ص ۶۵۴-۶۵۳، ذکر اخبار اصفهان ج ۱ ص ۱۰۴، لسان المیزان ج ۱ ص ۲۳۷، و تاریخ بغداد ج ۴ ص ۳۳۴ مندرج است.

(۳)- ابو هریره عبد الرحمن بن صخر (یا عمیر بن عامر) دوسی در زمان جاهلیت عبد شمس نام داشت. وی در هنگام فتح خیبر به مدینه آمد و در سال ۷ هجری اسلام آورد و با وجود آنکه اواخر عمر پیامبر صلی الله علیه و آله را درک نمود لیکن بیش از همه اصحاب، روایت حدیث نموده است. ابن حجر گفته که به اعتقاد اهل حدیث وی پرحدیث ترین اصحاب بوده است. ابو هریره در سال ۵۸ ه. ق. در گذشت. زندگینامه او در الاصابه ج ۲ ص ۲۰۷-۱۹۹ و تذکره الحفاظ ج ۱ ص ۳۷-۳۲ مندرج است [جهت کسب اطلاع بیشتر از شخصیت و تاریخ زندگانی ابو هریره می توان به کتابهای ابو هریره نگاشته سید عبد الحسین شرف الدین و همچنین شیخ المضیره نگاشته شیخ محمود ابو ریه مراجعه نمود (مترجم)]

(۴)- حدیث مذکور در زوائد مسند بزار ص ۲۷۷ و مجمع الزوائد ج ۹ ص ۱۶۳ روایت شده است.

(۵)- ابن منظور در ماده «ثقل» گفته است: عرب به هر چیز نفیس، ارزشمند و لایق نگهبانی ثقل گوید و تسمیه قرآن و عترت به ثقلین از سوی پیامبر صلی الله علیه و آله جهت بزرگداشت مقام و تعظیم شأن آن دو بوده است. به اعتقاد ثعلب (از لغویان بزرگ) نامیده شدن

قرآن و عترت به نام ثقلین بدان جهت است که پیروی از آنها دشوار است. جهت اطلاع بیشتر می توان به لسان العرب ج ۱۱ ص ۸۸ مراجعه نمود.

إحياء الميت، السيوطي، متن، ص: ۷۰

عترتم را به جا می گذارم و با بودن آن دو شما هیچ گاه گمراه نخواهید شد «۱».

— حدیث بیست و چهارم

: بزار از ابن عباس نقل نموده است که پیامبر خدا صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَ آله فرمود: مثل اهل بیت من مثل کشتی نوح است که هر کس بدان در آمد نجات یافت و هر کس از آن بازماند غرق شد «۲».

— حدیث بیست و پنجم

: بزار از عبد الله بن زبیر «۳» نقل کرده است که پیامبر خدا صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَ آله فرمود: مثل اهل بیت من مثل کشتی نوح است که هر کس بدان در آمد نجات یافت و هر کس که آن را رها کرد غرق شد «۴».

— حدیث بیست و ششم

: طبرانی از ابو ذر «۵» نقل کرده است که گفت از پیامبر خدا صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَ آله

---

(۱) - حدیث مذکور در زوائد مسند بزار ص ۲۷۷ و مجمع الزوائد ج ۹ ص ۱۶۳ نقل شده است.

(۲) - حدیث مذکور را ابن حجر عسقلانی در زوائد مسند بزار ص ۲۷۷، هیشمی در مجمع الزوائد ج ۹ ص ۱۶۸، طبرانی در المعجم الکبیر ج ۱ ص ۱۲۵، محب الدین طبری در ذخائر العقبی ص ۲۰ و متقی هندی در منتخب کنز العمال ج ۵ ص ۹۲ روایت نموده اند.

(۳) - ابو بکر عبد الله بن زبیر بن عوام بن خویلد قرشی اسدی بنا به قول واحدی در سال ۲ ه ق. متولد شد. وی در زمان حکومت عثمان در فتح افریقا شرکت داشت و در اوائل خلافت امیر المؤمنین علیه السّلام یکی از محرکین اصلی ایجاد جنگ جمل بود و پس از شهادت امام علی علیه السّلام با معاویه بیعت نمود. پس از مرگ یزید خواست از مردم برای خود بیعت بگیرد لیکن عبد الملک بن مروان لشکری به فرماندهی حجاج بن یوسف ثقفی به سرکوبی وی فرستاد. عبد الله بن زبیر در سال ۷۳ ه ق. کشته شد. زندگینامه وی در الاصابه ج ۴ ص ۷۱-۶۷ و الاعلام ج ۴ ص ۲۱۸ مندرج است.

(۴) - حدیث مذکور را ابن حجر عسقلانی در زوائد مسند

بزار ص ۲۷۷ ابن حجر هیثمی در مجمع الزوائد ج ۹ ص ۸۶۸، ابو نعیم اصفهانی در حلیه الاولیاء ج ۴ ص ۳۰۶ و متقی هندی در کنز العمال ج ۶ ص ۲۱۶ نقل نموده اند.

(۵) - ابو ذر جندب بن جناده غفاری یکی از اولین افرادی که به پیامبر صلی الله علیه و آله ایمان آورد. وی در آغاز بیعت مسلمان گردید و یکی از پنج نفری بود که در آغاز دعوت به آن حضرت گرویدند. آنگاه به سوی سرزمین و قبیله اش بازگشت و بعدها به مدینه مهاجرت نمود. وی در علم، زهد، جهاد، راست گویی و اخلاص سرآمد بود.

ذهبی گفته است مناقب وی مشهور می باشد و از آن جمله سخن پیامبر خدا صلی الله علیه و آله است که در مورد وی فرمود: ما اظلت الخضراء و لا اقلت الغبراء اصدق لهجه من ابی ذر یعنی آسمان کبود بر هیچ کس سایه نیفکند و زمین کسی را بر پشت خود حمل نکرد که راستگوتر از ابو ذر باشد. وی پس از رحلت رسول اکرم صلی الله علیه و آله به شام مهاجرت نمود و تا هنگام وفات عمر در همان جا به سر می برد. در زمان عثمان ساکن دمشق گردید و فقرا را به احقاق حق خودشان تحریض نمود، به همین سبب معاویه از وی به عثمان شکایت برد و بدین دلیل در اواخر عمر به ربذه

إحیاء المیت، السیوطی، متن، ص: ۷۱

شنیدم که می فرمود: مثل اهل بیت من در میان شما مانند کشتی نوح در بین قوم نوح است هر کسی که سوار آن گردید نجات یافت و هر کسی که از آن بازماند غرق شد و (مثل ایشان) مانند باب حطه

«۳» در میان بنی اسرائیل می باشد «۱».

— حدیث بیست و هفتم

: طبرانی در المعجم الاوسط از ابو سعید خدری نقل کرده است که گفت از پیامبر خدا صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ شنیدم که می فرمود: همانا مثل اهل بیت من مانند کشتی نوح است که هر کس بدان در آمد نجات یافت. و هر کس که از آن بازماند غرق شد و همانا مثل اهل بیت من در میان شما همانند باب حطه میان بنی اسرائیل است که هر کس وارد آن گردید آمرزیده شد «۲».

تبعید شد و در سال ۳۱ ه ق. در آنجا درگذشت و به نقل مدائنی ابن مسعود بر او نماز گزارد. زندگینامه ابو ذر در الاعلام ج ۲ ص ۱۳۶ مندرج است.

(۳) - حطه به معنی ریزش و پایین ریختن است و باب حطه دری بوده است که خداوند متعال بنی اسرائیل را امر فرمود سجده کنان بدان داخل شوند تا گناهانشان ریخته و آمرزیده شوند در این مورد می توان به سوره بقره آیه ۵۸ و سوره اعراف آیه ۱۶۱ مراجعه نمود. بنا به نظر علامه سید عبدالحسین شرف الدین وجه تشبیه اهل البیت علیهم السلام به باب حطه آن است که خداوند متعال آن در را یکی از مظاهر تواضع در مقابل جلال و سرفروود آوردن در برابر حکمش قرار داد و همین امر موجب مغفرت و آمرزش بنی اسرائیل می گردید. در میان امت اسلام نیز انقیاد و تسلیم در برابر اهل البیت: و متابعت از ائمه عترت: را مظهري از مظاهر تواضع و گردن نهادن در برابر حکم خداوند قرار داد و آن را سبب مغفرت مسلمانان دانست. جهت اطلاع بیشتر می توان به کتاب المراجعات

(۱) - حدیث مذکور را طبرانی در المعجم الكبير ج ۱ ص ۱۲۵ به دو روایت نقل نموده است که هر دو در اصل یکسان بوده و روایت دوم زیادتی در لفظ دارد وی به سند خویش از ابو ذر نقل نموده است، که پیامبر خدا صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ فرمود: (مثل اهل بیتی مثل سفینه نوح من رکبها نجا و من تخلف عنها غرق و من قاتلنا فی آخر الزمان فکانما قاتل مع الدجال) یعنی: مثل اهل بیت من همانند کشتی نوح است که هر کس بدان در آمد نجات یافت و هر کس از آن بازماند غرق شد و هر کس که در آخر الزمان با ما بستیزد گویی در کنار دجال به مبارزه پرداخته است. هیشمی نیز؟؟؟؟؟؟؟؟؟؟

هندی ج ۶ ص ۲۱۶ نیز نقل شده است. دیگر مصادر حدیث مزبور شامل حلیه الاولیاء ج ۴ ص ۳۰۶، مرقاه المصابیح ج ۵ ص ۶۱۰، تاریخ بغداد ج ۱۲ ص ۱۹، کنوز الحقائق ص ۱۳۲، ذخائر العقبی ص ۲۰، الصواعق المحرقة ص ۷۵، ینایع الموده ص ۲۸، نزل الابرار ص ۳۳، میزان الاعتدال ج ۱ ص ۲۲۴، الخصائص الکبری ج ۲ ص ۲۶۶ می باشند.

(۲) - حدیث مذکور در مجمع الزوائد ج ۹ ص ۱۶۸ به نقل از المعجم الاوسط و نیز المعجم الصغیر که هر دو از

إحیاء المیت، السیوطی، متن، ص: ۷۲

— حدیث بیست و هشتم

: ابن نجار «۱» در تاریخ خویش از امام مجتبی علیه السّلام نقل کرده است که فرمود: هر چیزی بنیانی دارد و بنیان اسلام دوست داشتن یاران پیامبر خدا صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ و مهر ورزیدن به خاندان آن حضرت است «۲».

— حدیث بیست و نهم

: طبرانی از عمر بن الخطاب «۳» نقل نموده است که پیامبر خدا صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ فرمود: نوادگان دختری هر فرد به پدرانشان نسبت داده می شوند مگر فرزندان فاطمه علیها السّلام که به من منسوب بوده و من پدرشان هستم «۴».

— حدیث سی ام

: طبرانی از حضرت فاطمه الزهراء علیها السّلام نقل نموده است که پیامبر خدا صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ فرمود: همه دخترزادگان به خاندان پدریشان منسوبند مگر فرزندان فاطمه علیها السّلام که من ولی و پدر آنها می باشم «۵».

— حدیث سی و یکم

: حاکم از جابر بن عبد الله انصاری نقل نموده است که پیامبر خدا صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ فرمود: نوادگان دختری به اقوام پدرشان منتسبند مگر دو پسر فاطمه علیها السّلام که من ولی و پدرشان هستم «۶».

نگاشته های طبرانی هستند آورده شده است. این حدیث در فیض القدیر ج ۴ ص ۳۵۶، معجم صغیر ص ۱۷۰، جواهر العقدین سمهودی ج ۲ ص ۷۲ (نسخه مخطوط کتابخانه ظاهریه) نیز نقل شده است.

(۱) - ابو عبد الله محمد بن محمود بن حسن بن هبه الله بن محاسن بغدادی در سال ۵۷۸ ه ق. متولد گردید و در سال ۶۴۳ ه ق. وفات یافت. زندگینامه او در تذکره الحفاظ ج ۴ ص ۱۴۲۸ مندرج است.

(۲) - حدیث مذکور در الدر المنثور ج ۶ ص ۷ و کنز العمال ج ۶ ص ۲۱۸ مندرج است.

(۳) - ابو حفص عمر بن الخطاب بن نفیل عدوی در سال ۴۰ قبل از هجرت در مکه به دنیا آمد و در سال پنجم پیش از هجرت اسلام آورد وی در سال ۱۱ ه ق. به عنوان خلیفه دوم بر مسند نشست و در زمان حکومت ۱۳ ساله او بسیاری از بلاد آن روزگار به تصرف مسلمین در آمد. وی سرانجام در سال ۲۳ ه ق. توسط ابو لؤلؤ فیروز فارسی ترور گردید و پس از سه روز در گذشت. زندگینامه عمر در صفة الصفوه ج ۱ ص

۱۰۱ و تاریخ طبری ج ۲ ص ۱۸۷ مندرج است.

(۴) - حدیث مذکور در المعجم الكبير ج ۱ ص ۱۲۴، کنز العمال ج ۶ ص ۲۲۰ الصواعق المحرقة ص ۱۸۵ و ذخائر العقبی ص ۱۲۱ درج شده است.

(۵) - حدیث مذکور در المعجم الكبير ج ۱ ص ۱۲۴، کنز العمال ج ۶ ص ۲۲۰ تاریخ بغداد ج ۱۱ ص ۲۸۵، مقتل الخوارزمی ج ۲ ص ۸۸ و مجمع الزوائد ج ۹ ص ۱۷۲ نقل شده است.

(۶) - حدیث مذکور را حاکم نیشابوری در مستدرک الصحيحین ج ۳ ص ۱۶۴ نقل نموده و آن را صحیح الاسناد دانسته است. همچنین متقی هندی نیز آن را در کنز العمال ج ۶ ص ۲۱۶ و منتخب کنز العمال ج ۵ ص ۲۱۶ نقل نموده است.

إحياء الميت، السيوطي، متن، ص: ۷۳

— حدیث سی و دوم

طبرانی در المعجم الاوسط از جابر بن عبد الله نقل نموده است که از عمر بن الخطاب شنید که در هنگام ازدواج با دختر علی علیه السلام به مردم می گفت: آیا به من شادباش نمی گوید چرا که از پیامبر خدا صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ شَنیدم که می فرمود: روز رستاخیز هر اصل و گوهری جز گوهر و نسب (افراد خاندان) من گسسته می گردد «۱».

— حدیث سی و سوم

طبرانی از ابن عباس نقل نموده است که پیامبر خدا صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ فرمود:

هر اصل و گوهری در روز بازپسین گسسته می شود مگر گوهر و نسب (منتسب به) من «۲».

— حدیث سی و چهارم

ابن عساکر «۳» در تاریخ خویش از ابن عمر نقل کرده است که پیامبر خدا صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ فرمود: هر خویشاوندی و پیوندی در روز بازپسین گسسته خواهد شد مگر پیوند و خویشاوندی با من «۴».

---

(۱) - حدیث مذکور در المعجم الكبير ج ۱ ص ۱۲۴ و حلیه الاولیاء ج ۷ ص ۳۱۴ مندرج است.

(۲) - حدیث مذکور را طبرانی در المعجم الكبير ج ۱ ص ۱۲۹ مناوی در فیض القدير ج ۵ ص ۳۵، خطیب در تاریخ بغداد ج ۱ ص ۲۷۱، رافعی در التذوین ج ۲ ص ۹۸ و هیثمی در مجمع الزوائد ج ۹ ص ۱۷۳ نقل نموده اند و هیثمی پس از نقل آن گفته است راویان آن موثق می باشند. طبری نیز در ذخائر العقبی ص ۶ حدیثی بدین مضمون نقل نموده است: پسر صفیه دختر عبد

المطلب درگذشت و صفیه بر او می گریست پس پیامبر صلی الله علیه و آله بدو فرمود: تبکین یا عمه، من توفی له ولد فی الاسلام کان له بیت فی الجنه یسکنه، یعنی ای عمه آیا می گویی حال آنکه هرکس که یک فرزند مسلمانش را از دست بدهد دارای خانه ای در بهشت می گردد که در آن سکونت گیرند.

هنگامی که صفیه از حضور پیامبر صلی الله علیه و آله مرخص گردید مردی به او گفت خویشاوندی محمد صلی الله علیه و آله تو را از جانب خدا سود نمی رساند. صفیه پس از شنیدن

این سخن به گریه افتاد هنگامی که صدای گریه او به گوش رسول خدا صلی الله علیه و آله رسید آن حضرت ناراحت شد چرا که پیامبر صلی الله علیه و آله او را دوست می داشت و گرامی می شمرد. پس بدو گفت: یا عمه تبکین و قد قلت لک ما قلت؟ یعنی: ای عمه آیا با وجود آنچه که به تو گفتم باز هم می گویی؟ صفیه عرض کرد گریه من بر فرزندم نیست و ما وقع را به اطلاع رساند. در این هنگام رسول اکرم صلی الله علیه و آله خشمناک گردیده به بلال فرمود: یا بلال هجر بالصلاه یعنی ای بلال نوای نماز را در ده. پس از انجام شدن این کار توسط بلال و اجتماع مردم پیامبر صلی الله علیه و آله خطاب به آنان فرمود: ما بال اقوام یزعمون ان قرابتی لا تنفع، ان کل سبب و نسب ینقطع یوم القیمه الانسبی و ان رحمی موصوله فی الدنیا و الآخره یعنی: چه می شود گروهی را که می پندارند خویشاوندی با من سودمند نمی باشد در روز بازپسین هر پیوند و خویشاوندی به جز پیوند با من گسسته می شود و پیوند با من در دنیا و آخرت برقرار است.

(۳) - ابو القاسم علی بن حسن بن هبه الله بن عبد الله بن حسین دمشقی مشهور به محدث شام مورخ، حافظ و رحاله نامور دارای چندین تألیف من جمله کتاب بسیار حجیم و ارزشمند تاریخ مدینه دمشق می باشد. وی در سال ۴۹۹ ه. ق. متولد و در سال ۵۷۱ ه. ق. درگذشت. زندگینامه وی در الاعلام ج ۵ ص ۸۲ مندرج است.

(۴) - حدیث مذکور در معجم کبیر

طبرانی ج ۱ ص ۱۲۴، کنز العمال متقی هندی ج ۶ ص ۱۰۲ فتح البیان ج ۷ ص ۳۴، فیض القدیر ج ۵ ص ۳۵، مستدرک الصحیحین ج ۳ ص ۱۵۸ و الفصول المهمه ص ۲۸ نقل شده است.

إحياء الميت، السیوطی، متن، ص: ۷۴

— حدیث سی و پنجم

: حاکم از ابن عباس نقل کرده است که پیامبر خدا صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ فرمود:

ستارگان (موجب) امان زمینیان از غرق شدن هستند و خانواده من موجب امان امتم از تفرقه می باشند پس هرگاه گروهی با آنان مخالفت نمایند آن گروه در شمار پیروان اهریمن در می آیند «۱».

— حدیث سی و ششم

: حاکم از انس «۲» نقل کرده است که پیامبر خدا صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ فرمود:

پروردگرم به من وعده فرمود هر آن کس از خاندانم را که به وحدانیت خدا و پیامبری من اقرار داشته باشد عذاب ننماید «۳».

— حدیث سی و هفتم

: ابن جریر طبری «۴» در تفسیر آیه (و همانا بزودی پروردگارت به تو «چندان» عطا نماید که خوشنود گردی) «۵» از ابن عباس نقل نموده است که گفت: از جمله موارد موجب خوشنودی پیامبر صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ است که هیچ یک از اهل بیتش دوزخی نگردد «۶».

(۱) - حدیث مذکور را حاکم در مستدرک الصحیحین ج ۳ ص ۱۴۹ نقل نموده سپس افزوده است که با وجود صحیح بودن اسناد حدیث، بخاری و مسلم آن را در کتابهای خویش نقل ننموده اند. برخی از دیگر مصادر این حدیث شامل کنز العمال ج ۶ ص ۲۱۷، منتخب کنز العمال ج ۵ ص ۹۴ جمع الجوامع ج ۱ ص ۴۵۱ و الصواعق المحرقة ص ۱۴۰ می باشند.

(۲) - ابو حمزه انس بن مالک بن نصر انصاری ۱۰ سال قبل از هجرت متولد گردید، مدتی خدمتکار پیامبر صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ بود و پس از رحلت آن حضرت به دمشق و سپس بصره مهاجرت نمود. در سال ۹۳ ه. ق. در گذشت.

زندگی نامه وی در اسد الغابه ج ۱ ص ۱۲۷ و تذکره الحفاظ ج ۱ ص ۴۵-۴۴ مندرج است.

(۳) - حدیث مذکور را حاکم در مستدرک الصحیحین ج ۳ ص ۱۵۰ به اسناد صحیح نقل نموده است. متقی هندی نیز آن را در کنز العمال ج ۶ ص ۲۱۶ و منتخب کنز العمال ج ۹ ص ۹۲ آورده است. این حدیث

در ص ۱۴۰ الصواعق المحرقة نیز نقل گردیده است.

(۴)- ابو جعفر محمد بن جریر بن یزید بن کثیر طبری در سال ۲۱۴ ه. ق. در آمل متولد گردید و در شامگاه روز ۲۸ شوال سال ۳۱۰ ه. ق. در گذشت. وی یکی از بزرگترین دانشمندان مسلمان و صاحب تألیفات ارزنده ای از قبیل جامع البیان فی تفسیر القرآن و تاریخ الامم و الملوک می باشد. زندگینامه وی در تذکره الحفاظ ج ۲ ص ۷۱۶-۷۱۰ و الانساب ج ۹ ص ۴۱ مندرج است.

(۵)- آیه ۵ سوره ضحی

(۶)- حدیث مذکور در فضائل الخمسه ج ۲ ص ۶۵ به نقل از فیض القدير ج ۴ ص ۷۷ آمده است. ابن حجر نیز آن را در الصواعق المحرقة ص ۹۵ نقل کرده است. دیگر مصادر این حدیث شامل کنز العمال ج ۶ ص ۲۱۵، الصواعق المحرقة ص ۱۱۱، تفسیر طبری ج ۳۰ ص ۲۳۲، ذخائر العقبی ص ۱۹، الدر المنثور ج ۶ ص ۳۶۱ می باشند.

إحياء الميت، السيوطي، متن، ص: ۷۵

— حدیث سی و هشتم

: بزار، ابو یعلی «۱»، عقیلی «۲»، طبرانی و ابن شاهین «۳» از ابن مسعود «۴» نقل کرده اند که پیامبر خدا صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ فرمود: همانا فاطمه علیها السَّلَام دامن خویش را پاکیزه نگاه داشت پس خداوند هم دودمان وی را بر آتش (دوزخ) حرام گردانید «۵».

— حدیث سی و نهم

: طبرانی از ابن عباس نقل نموده است که پیامبر خدا صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ به فاطمه الزهراء علیها السَّلَام فرمود: خداوند تو و فرزندان را عذاب نمی نماید «۶».

— حدیث چهلم

: ترمذی به سند حسن از جابر بن عبد الله انصاری نقل نموده است که

(۱)- ابو یعلی احمد بن علی بن مثنی بن یحیی بن هلال تمیمی صاحب کتاب المسند الکبیر در شوال سال ۲۱۰ ه. ق. متولد شد و در سال ۳۰۸ ه. ق. در گذشت. زندگینامه وی در تذکره الحفاظ ج ۲ ص ۷۰۹-۷۰۷ مندرج است.

(۲)- ابو جعفر محمد بن عمرو بن موسی بن حماد عقیلی حجازی، صاحب کتاب الضعفاء محدثی ثقه و پرکار بود که در مکه و مدینه می زیست و در سال ۳۲۲ ه. ق. در گذشت. زندگینامه او در الوافی بالوفیات ج ۴ ص ۲۹۱، تذکره الحفاظ ج ۱ ص

(۳) - ابو حفص عمر بن احمد بن عثمان بن احمد بغدادی واعظ معروف به ابن شاهین صاحب حدود ۳۳۰ تألیف می باشد، که یکی از آنها تفسیر کبیر در ۱۵۰۰ جزء است. وی در سال ۲۹۷ ه. ق. متولد گردید و در ذی الحجه سال ۳۸۵ ه. ق. درگذشت. زندگینامه او در المنتظم ج ۷ ص ۱۸۲، غایه النهایه ج ۱ ص ۵۸۸، لسان المیزان ج ۴ ص ۲۸۳ تذکره الحفاظ ج ۱ ص ۹۹۰- ۹۷۸ مندرج است.

(۴) - ابو عبد الرحمن عبد الله بن مسعود بن غافل بن حبيب هذلی از قدمای اصحاب و به روایت ابو نعیم ششمین کسی بود که اسلام آورد و اولین فردی بود که قرآن را به جهر قرائت می نمود. وی خدمتگزار، امین و صاحب

سر پیامبر خدا صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ بود. مادر وی اُمّ عبد بنت عبد ود نام داشت و از این رو به ابن مسعود لقب اُمّ ابن عبد را نیز داده اند. وی ذو الهجرتین بوده، یک بار به حبشه و یک بار به مدینه هجرت نمود. وی پس از وفات آن حضرت عهده دار سرپرستی بیت المال کوفه گردید و در زمان حکومت عثمان مورد غضب قرار گرفت و در سال ۳۲ ه. ق. در مدینه درگذشت و شبانه در بقیع به خاک سپرده شد. زندگینامه او در الاعلام ج ۴ ص ۲۸۰ مندرج است.

(۵) - حدیث مذکور را ابن حجر عسقلانی در زوائد مسند بزار ص ۲۸۰ به نقل از عبد الله بن مسعود آورده است. حاکم نیز آن را در المستدرک ج ۳ ص ۱۵۲ با اسناد صحیح نقل نموده است. دیگر مصادر حدیث شامل کنز العمال ج ۶ ص ۲۱۹ الصواعق المحرقة ص ۲۳۲، نزل الابرار ص ۷۸، میزان الاعتدال ج ۳ ص ۲۱۶، مجمع الزوائد ج ۹ ص ۲۰۲، تاریخ بغداد ج ۳ ص ۵۴ و ذخائر العقبی ص ۴۸ می باشند طبرانی حدیث را در المعجم الکبیر ج ۱ ص ۲۴ به نقل از ابن مسعود نقل نموده است که پیامبر خدا صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ فرمود: «ان فاطمه علیها السّلام احصنت فرجها و ان الله ادخلها باحصان فرجها و ذریتها الجنة» فاطمه علیها السّلام دامان خویش را پاکیزه نگاه داشت پس خداوند عز و جل (به پاداش) این پاکدامنی وی و فرزندان او را وارد بهشت می نماید. متقی هندی نیز حدیث مزبور را در کنز العمال ج ۱۲ ص ۱۱ نقل کرده است.

حدیث مذکور را متقی هندی در کنز العمال ج ۳ ص ۱۶۵ و منتخب کنز العمال ج ۵ ص ۹۷ نقل نموده است. این حدیث در نزل الابرار ص ۸۳ و الدرر الیتیمه فی بعض فضائل السیده العظیمه ص ۲۸ و الصواعق المحرقة ص ۲۲۳ نیز آمده است.

إحياء الميت، السيوطي، متن، ص: ۷۶

پیامبر خدا صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ فرمود: ای مردم همانا در میان شما چیزی را به جای می گذارم که تا هنگامی که آن را گرفته باشید هرگز گمراه نخواهید شد، کتاب خدا و نزدیکان از خانواده ام را «۱».

— حدیث چهل و یکم

: خطیب بغدادی «۲» در تاریخ خویش از امام علی علیه السَّلام نقل کرد که پیامبر خدا صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ فرمود: شفاعت من شامل افرادی از امت می گردد که به خانواده ام مهر ورزند «۳».

— حدیث چهل و دوم

: طبرانی از ابن عمر نقل نموده است که پیامبر خدا صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ فرمود:

نخستین افرادی از امت که من شفاعتشان را می نمایم اهل بیتم هستند «۴».

— حدیث چهل و سوم

: طبرانی از مطلب بن حنطب «۵» از پدرش نقل کرد که پیامبر خدا صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ در جحفه «۶» برای ما سخنرانی می کرد و در سخنرانی خود فرمود: آیا من از خودتان به شما سزاوارتر نیستم؟ مستمعین گفتند: آری ای پیامبر خدا پس آن حضرت فرمود: همانا من از شما درباره دو چیز بازخواست می کنم کتاب خدا و خانواده ام «۷».

---

(۱) - حدیث مذکور را ترمذی در الجامع الصحیح ج ۲ ص ۳۰۸، متقی هندی در کنز العمال ج ۱ ص ۴۸ و طبرانی در المعجم الکبیر ج ۱ ص ۱۲۹ نقل نموده اند.

(۲) - ابو بکر احمد بن علی بن ثابت بن احمد بن مهدی بغدادی معروف به خطیب در سال ۳۹۲ ه. ق. در غزیه (ناحیه ای بین کوفه و بغداد) متولد گردید. وی در بغداد رشد یافت و در طلب دانش به مکه، بصره، دینور، کوفه و برخی نقاط دیگر مسافرتها نمود. وی عالمی ادیب، شاعر و حریص بر مطالعه و تألیف بود. برخی از تألیفات وی شامل: تاریخ بغداد، الجامع، الکفایه، المتفق و المفترق می باشند وی در سال ۴۶۳ ه. ق. درگذشت زندگینامه او در تذکره الحفاظ ج ۱ ص ۱۳۶-۱۳۵ مندرج است.

(۳) - حدیث مذکور را خطیب در تاریخ بغداد ج ۲ ص ۱۴۶ بدین گونه نقل نموده است: علی ابن ابی طالب علیه السَّلام از

پیامبر خدا صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ نَقَلَ كَرْدَه اَسْت كَه فَرَمُود: شَفَاعَتِي لَامَتِي مِنْ اَحِبِّ اَهْلِ

بیتی و هم شیعتی، یعنی: شفاعت من شامل افرادی از امتم میگردد که به خانواده ام مهر ورزند و آنان شیعیان من هستند. متقی هندی نیز این حدیث را در کنز العمال ج ۶ ص ۲۱۷ نقل نموده است. برخی از دیگر مصادر حدیث مذکور شامل الجامع الصغیر ج ۲ ص ۴۹ و ینابیع الموده ص ۱۸۵ هستند.

(۴) - حدیث مذکور را هیشمی در مجمع الزوائد ج ۱ ص ۲۸۰ متقی در کنز العمال ج ۶ ص ۲۱۵، طبری در ذخائر العقبی ص ۲۰، مناوی در فیض القدیر ج ۲ ص ۹۰ و ابن حجر مکی در الصواعق المحرقة ص ۱۱۱ نقل نموده اند.

(۵) - ۱۷۹۴ ز مطلب بن عبد الله بن حنطب بن حارث بن عبید بن عمر بن مخزوم مخزومی قرشی در جنگ بدر اسیر گردید و بعدها اسلام آورد. زندگینامه او در الاصابه ج ۶ ص ۱۰۴ تهذیب التهذیب ج ۱۰ ص ۱۷۸ و میزان الاعتدال ج ۴ ص ۱۲۹ مندرج است.

(۶) - جحفه نام محلی در بین مکه و مدینه است.

(۷) - حدیث مذکور را هیشمی در مجمع الزوائد ج ۵ ص ۱۹۵ و ابن اثیر در اسد الغابه ج ۳ ص ۱۴۷ نقل کرده اند.

إحياء الميت، السیوطی، متن، ص: ۷۷

— حدیث چهل و چهارم

: طبرانی از ابن عباس نقل کرده است که پیامبر خدا صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَ آله فرمود:

(در روز بازپسین) بنده گام از گام بر نمی دارد مگر آنکه چهار پرسش را پاسخ گوید:

زندگیش را در چه راهی گذرانده، پیکرش را در چه موردی از بین برده، دارایش را از چه راهی به دست آورده و در چه راهی خرج کرده است و از مهر ما اهل البیت علیهم السّلام «۱» (هم

از او پرسش می شود).

— حدیث چهل و پنجم

: دیلمی «۲» از علی علیه السّلام نقل کرده است که گفت از پیامبر خدا صلّی الله علیه و آله شنیدم که می فرمود: نخستین کسانی که در کنار حوض بر من وارد می گردند اهل بیتم هستند «۳».

— حدیث چهل و ششم

: دیلمی از علی علیه السّلام نقل نمود که پیامبر خدا صلّی الله علیه و آله فرمود:

ابو نعیم در حلیه الاولیاء ج ۱ ص ۶۴ از امام علی علیه السّلام نقل نموده است که پیامبر خدا صلّی الله علیه و آله در جحفه به سخنرانی ایستاد و فرمود: ایها الناس الست اولی بکم من انفسکم قالوا بلی قال: فانی کائن لکم علی الحوض فرطا و سائلکم عن اثین عن القرآن و عن عترتی یعنی: ای مردم آیا من از خودتان بر شما سزاوارتر نیستم؟ عرض نمودند: آری فرمود: بدانید گویا (همکنون می بینیم) که همچون پیشاهنگی قبل از شما در کنار حوض قرار گرفته ام از شما در مورد دو چیز بازخواست می کنم درباره قرآن و درباره خانواده ام.

(۱) - حدیث مذکور را متقی هندی در کنز العمال ج ۷ ص ۲۱۲ و هیشمی در مجمع الزوائد ج ۱۰ ص ۳۴۶ نقل نموده اند و هیشمی پس از نقل آن افزوده است: در این هنگام از پیامبر صلّی الله علیه و آله سؤال شد که نشانه دوستی شما چیست؟ و آن حضرت با دست بر روی شانه امام علی علیه السّلام کوبید (یعنی دوستی با علی علیه السّلام علامت دوستی با من است). حدیث مذکور در کفایه الطالب ص ۱۸۳ نیز نقل گردیده است.

(۲) - ابو شجاع شیرویه بن شهردار بن فنا خسرو دیلمی، حافظ و محدث بزرگ و مؤلف کتابهای تاریخ همدان و

الفردوس می باشد. افرادی همچون محمد بن فضل اسفراینی و شهردار بن شیرویه دیلمی از وی روایت حدیث می کرده اند. وی در سال ۵۰۹ ه. ق. درگذشت. زندگینامه دیلمی در تذکره الحفاظ ج ۴ ص ۱۲۵۹ مندرج است.

(۳) - حدیث مذکور را متقی هندی در کنز العمال ج ۶ ص ۱۷ بدین گونه نقل نموده است: اول من یرد علی الحوض اهل بیتی و من أجنبی من امتی، یعنی: نخستین افراد که در کنار حوض بر من وارد می گردند خانواده ام و برخی از امت می باشند که دوستدار من هستند. محب الدین طبری نیز حدیث مذکور را در ص ۱۸ ذخائر العقبی بدین گونه نقل کرده است: یرد الحوض اهل بیتی و من احبهم من امتی کهاتین یعنی (در روز بازپسین) خاندان من و دوستداران آنها از میان امت هم مانند این دو انگشت من (که در کنار یکدیگر قرار دارند) به اطراف حوض وارد می گردند. دیگر مصادر حدیث مذکور شامل کنوز الحقائق ص ۱۸۸ و مجمع الزوائد ج ۹ ص ۱۳۱، الفتاوی الحدیثیه ص ۱۸ و ینایع الموده ص ۲۶۸ می باشند.

إحياء الميت، السیوطی، متن، ص: ۷۸

فرزندانتان را با سه خصلت عشق به پیامبرتان صلی الله علیه و آله، مهرورزی به خاندان وی و خواندن قرآن پیورانید چرا که حاملان قرآن در روزی که جز سایه الهی سایه دیگری وجود ندارد در سایه (لطف) خداوند خواهند بود «۱».

— حدیث چهل و هفتم

: دیلمی از علی علیه السلام نقل نمود که پیامبر خدا صلی الله علیه و آله فرمود:

پایدارترین شما بر روی صراط مهرورزترین شما به خانواده و یاران من است «۲».

— حدیث چهل و هشتم

دیلمی از علی علیه السلام نقل نمود که پیامبر خدا صلی الله علیه و آله فرمود: چهار شخصند که من در روز بازپسین شفاعتم را بدانها خواهم رساند: کسی که ذریه مرا گرامی بدارد، آن کس که خواسته های آنها را برآورده نماید، کسی که در مواقعی که ایشان بدو نیازمندند به کمکشان بشتابد و آنکه ایشان را به دل و زبان دوست بدارد «۳».

— حدیث چهل و نهم

: دیلمی از ابو سعید خدری نقل کرده است که پیامبر خدا صلی الله علیه و آله فرمود: خشم خداوند بر کسی که مرا با آزردن خانواده ام بیازارد فزونی می یابد «۴».

— حدیث پنجاهم

: دیلمی از ابو هریره نقل کرده است که پیامبر خدا صلی الله علیه و آله فرمود: خداوند فرد پرخور، شخص غافل از فرمانبرداری پروردگار، ترک کننده سنت پیامبر، کسی که پیمانهای خویش را بی اهمیت می شمارد و همچنین فردی که با خانواده پیامبر صلی الله علیه و آله دشمنی بورزد و نیز شخصی که همسایگانش را بیازارد دشمن می دارد «۵».

: دیلمی از ابو سعید خدری نقل نموده است که پیامبر خدا صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ فرمود: اهل بیت من و انصار، اصحاب سر و یاران خاص من هستند پس به نیکان ایشان

---

(۱) - حدیث مذکور را متقی هندی در کنز العمال ج ۸ ص ۲۷۸ مناوی در فیض القدیر ج ۱ ص ۲۲۵، سیوطی در الجامع الصغیر ج ۱ ص ۴۲، نبهانی در الفتح الکبیر ج ۱ ص ۵۹ و ابن حجر مکی در الصواعق المحرقة ص ۱۰۳ نقل کرده اند.

(۲) - حدیث مذکور را متقی هندی در کنز العمال ج ۶ ص ۲۱۶ ابن حجر در الصواعق المحرقة ص ۱۸۵ و مناوی در کنوز الحقائق ص ۵ نقل کرده اند.

(۳) - حدیث مذکور را متقی هندی در کنز العمال ج ۶ ص ۲۱۷ و ج ۸ ص ۱۵۱ نقل کرده است. طبری نیز آن را در ذخائر العقبی ص ۱۸ به نقل از امام رضا علیه السّلام آورده است. دیگر مصادر این حدیث شامل الصواعق المحرقة ص ۲۳۷ و مقتل الخوارزمی ج ۲ ص ۲۵ می باشند.

(۴) - حدیث مذکور را ابن حجر در الصواعق المحرقة ص ۱۸۴ و مناوی در فیض القدیر ج ۱ ص ۵۱۵ نقل نموده است.

(۵) - حدیث مذکور را متقی هندی در کنز العمال ج ۹

ص ۱۹۱ نقل نموده است.

إحياء الميت، السيوطي، متن، ص: ۷۹

روی آورده و از بدن «۵» آنها درگذرید «۱».

— حدیث پنجاه و دوم

: ابو نعیم «۲» در حلیه الاولیاء از عثمان بن عفان «۳» نقل نموده است که پیامبر خدا صلی الله علیه و آله فرمود: هر آن کس که در دنیا در حق فردی از فرزندان عبدالمطلب نیکی نماید و آن فرد توان پاداش دادن به وی را نداشته باشد من در روز قیامت او را پاداش خواهم داد «۴».

— حدیث پنجاه و سوم

: خطیب بغدادی از عثمان بن عفان نقل کرده است که پیامبر خدا صلی الله علیه و آله فرمود: هر کس به یکی از بازماندگان عبدالمطلب نیکی نماید و او در دنیا پاداش نیکی وی را ندهد، پاداش آن فرد (در روز بازپسین) هنگامی که مرا ملاقات نماید بر عهده

---

(۵) - خواننده محترم توجه دارد که جمله (از بدن ایشان درگذرید) به انصار بازگشته و به اهل البیت: مربوط نمی گردد زیرا که وجود فرد بدکار در میان اهل البیت: مستحیل می باشد و یا آنکه معنای اهل البیت توسعه یافته به همه افراد دور و نزدیکی که به پیامبر صلی الله علیه و آله وابستگی نسبی دارند بازمی گردد البته احتمال اخیر ضعیف می باشد چرا که در عرف شیعه و بسیاری از اهل سنت، اهل البیت منحصر به فاطمه الزهراء علیها السلام و ائمه معصومین علیهم السلام می گردند (مترجم).

(۱) - حدیث مذکور را متقی هندی در کنز العمال ج ۶ ص ۱۶۵ ابن حجر در الصواعق المحرقة ص ۲۲۵ و ابن صباغ مالکی در الفصول المهمه ص ۲۷ نقل کرده اند.

(۲) - ابو نعیم احمد بن عبد الله بن احمد بن إسحاق بن موسی بن مهران اصفهانی در سال ۳۳۶ ه. ق. متولد شد و در سال ۴۳۰ ه. ق. درگذشت. زندگینامه وی

در تذکره الحفاظ ج ۳ ص ۱۰۹۸-۱۰۹۲ البدایه و النهایه ج ۱۲ ص ۴۵، طبقات سبکی ج ۴ ص ۱۸، میزان الاعتدال ج ۱ ص ۱۱۱، وفيات الاعیان ج ۳ ص ۵۲ و لسان المیزان ج ۱۱ ص ۲۵۱ مندرج است.

(۳)- عثمان بن عفان بن ابی العاص بن امیه بن عبد شمس قرشی به سال ۳۷ قبل از هجرت در شهر مکه به دنیا آمد و اندکی پس از بعثت اسلام آورد. وی در سال ۲۳ ه ق. و پس از ترور خلیفه دوم از طریق شورایی که اعضای آن از سوی عمر گزینش شده بودند به حکومت رسید. حکومت وی وارث ثروتهای سرشار حاصل از فتوحات زمان دومین خلیفه بود و در دوران وی نواحی بسیار زیادی به تصرف مسلمانان در آمد. از مهمترین خدمات وی جمع آوری قرآن کریم بود. در دوران حکومت عثمان بنی امیه بر امپراطوری اسلامی سلطه یافته و نظام حکومتی به فساد گرایید، همین امر موجب نارضایتی عمومی گردید و باعث آن شد که وی پس از ۱۲ سال زمامداری در ذی الحجه سال ۳۵ ه ق. مقتول گردد. زندگینامه عثمان در تذکره الحفاظ ج ۱ ص ۱۰-۸ و الاصابه ج ۴ ص ۲۷۱-۲۶۹ مندرج است.

(۴)- حدیث مذکور را متقی هندی در کنز العمال ج ۶ ص ۲۰۳ نقل نموده است. محب الدین طبری حدیث مزبور را در ص ۱۹ کتاب ذخائر العقبی چنین نقل نموده است: من صنع الی احد من اهل بیتی معروفا فعجز عن مکافاته فی الدنیا فانا المكافی له یوم القیامه. یعنی: هر کس به فردی از اهل بیت من نیکی نماید و آن

فرد توان پاداش دادن به وی را نداشته باشد در روز بازپسین پاداش آن فرد بر عهده من خواهد بود. دیگر مصادر این حدیث شامل الصواعق المحرقة ص ۱۱۱ و فیض القدير ج ۶ ص ۱۷۲ می باشد.

إحياء الميت، السيوطي، متن، ص: ۸۰

من خواهد بود «۱».

— حدیث پنجاه و چهارم

: ابن عساکر از امام علی علیه السلام نقل کرده است که پیامبر خدا صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ فرمود: هر کس که به یکی از اهل بیت من نیکویی نماید در روز بازپسین من او را پاداش خواهم داد «۲».

— حدیث پنجاه و پنجم

: بارودی «۳» از ابو سعید خدری نقل کرده است که پیامبر خدا صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ فرمود: همانا در میان شما چیزی به جا میگذارم که تا هنگامی که بدان چنگ زده باشید هیچ گاه گمراه نخواهید شد، کتاب خدا، ریسمانی که یک سوی آن به دست شما و سوی دیگر آن به دست (قدرت) خداوند است و نزدیکان از خاندانم و آن دو تا هنگامی که در کنار حوض بر من وارد گردند هرگز از یکدیگر جدا نخواهند شد «۴».

— حدیث پنجاه و ششم

: احمد و طبرانی از زید بن ثابت نقل کرده اند که پیامبر خدا صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ فرمود: من در میان شما دو جانشین باقی میگذارم کتاب خدا (یعنی) ریسمان کشیده شده بین آسمان و زمین و نزدیکان از خانواده ام را و این دو تا هنگامی که در کنار حوض بر من وارد گردند هرگز از یکدیگر جدا نخواهند شد «۵».

---

(۱) - حدیث مذکور را متقی هندی در کنز العمال ج ۶ ص ۲۱۶ و ۲۰۴ و ۲۰۳ ابن حجر در الصواعق المحرقة ص ۱۸۵ و قندوزی در ینابیع الموده ص ۳۷۰ نقل کرده اند.

(۲) - حدیث مذکور را متقی هندی در کنز العمال ج ۶ ص ۲۱۶ مناوی در فیض القدير ج ۶ ص ۱۷۲، طبری در ذخائر العقبی ص ۱۹ و ابن حجر در الصواعق المحرقة ص ۱۸۵ نقل کرده اند.

(۳) - ابو محمد عبد الله بن محمد بن عقیل بارودی ساکن اصفهان بوده است و از ابو بکر احمد بن سلمان نجار بغدادی نقل حدیث می کرده است. زندگینامه وی در الانساب نگاشته سمعانی ج ۲ ص ۶۵ مندرج است.

(۴) - حدیث مذکور را متقی هندی در

کنز العمال ج ۱ ص ۱۶۵ به سند مرفوع از ابو سعید خدری نقل نموده است. طبرانی نیز آن را با اندکی اختلاف در لفظ در المعجم الكبير ج ۱ ص ۱۲۹ بدین گونه نقل کرده است: قال النبي صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ يَا أَيُّهَا النَّاسُ وَانِي تَارِكٌ فَيَكُم مَّا ان اخذتم به لن تضلوا بعدى؛ امرين احدهما اكبر من الاخر كتاب الله حبل ممدود ما بين السماء والارض و عترتي اهل بيتي و انهما لن يتفرقا حتى يردا عليّ الحوض. یعنی: ای مردم در میان شما چیزی به جا می گذارم که تا هنگامی که آن را گرفته باشید هرگز پس از من گمراه نخواهید شد و آنها دو چیزند که یکی بزرگتر از دیگری است کتاب خدا که ریسمان کشیده شده از آسمان به زمین است و نزدیکان از خانواده ام و آن دو هیچ گاه تا هنگامی که در کنار حوض بر من وارد شوند از یکدیگر جدا نخواهند شد. دیگر مصادر این حدیث شامل حلیه الاولیاء ج ۱ ص ۳۵۵ تاریخ بغداد ج ۸ ص ۴۴۲، مجمع الزوائد ج ۱۰ ص ۳۶۳ و کنز العمال ج ۷ ص ۲۲۵ می باشند.

(۵) - حدیث مذکور را احمد در المسند ج ۵ ص ۱۸۱ و هیشمی در مجمع الزوائد ج ۹ ص ۱۶۳ نقل نموده اند و

إحياء الميت، السيوطي، متن، ص: ۸۱

— حدیث پنجاه و هفتم

: ترمذی، حاکم و بیهقی در شعب الایمان به سند مرفوع از عائشه «۱» نقل نموده اند که پیامبر خدا صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ فرمود: شش کسند که من آنها را لعنت نموده ام و خداوند هم آنها را لعنت کرده است و دعای هر پیامبری مستجاب است:

کسی که بر کتاب خدا (چیزی) بیافزاید، آن کس که قدرِ الهی را تکذیب کند، شخصی که به زور بر دیگران چیرگی یافته افراد لایق ذلت را عزیز و افراد شایسته عزت را ذلیل نماید، فردی که حرمِ الهی را پاس ندارد، آن کس که نسبت به عترت من کارهایی را که خداوند ناروا داشته است روا دارد و هر کس که سنت مرا رها نماید «۲».

— حدیث پنجاه و هشتم

: دارقطنی «۳» در کتاب الافراد و خطیب در کتاب المتفق از علی نقل علیه السّلام کرده اند که پیامبر خدا صلّی الله علیه و آله فرمود: شش نفرند که خداوند آنها را لعنت نموده است و من هم آنها را لعنت کرده ام و دعای هر پیامبری مستجاب است: افزاینده (چیزی) به کتاب خدا، تکذیب کننده قدرِ الهی، رهاکننده سنت من و روی آورنده به بدعت، روا دارنده آنچه را که خداوند حرام نموده است به عترت من، زورگویی که بر امت من سلطه یافته افراد سزاوار ذلت مرا عزیز و افراد شایسته عزت را ذلیل می نماید، و آن کس

هیثمی پس از نقل آن گفته است: احمد این حدیث را به اسناد جید (خوب) روایت نموده است. متقی هندی نیز آن را در کنز العمال ج ۱ ص ۴۴ نقل کرده است. ابن حجر مکی پس از نقل این حدیث در ص ۱۳۶ کتاب الصواعق المحرقة گفته است که این حدیث از بیست و چند صحابی نقل گردیده است.

(۱) — أمّ المؤمنین عائشه بنت ابی بکر بن ابی قحافه در سال ده قبل از هجرت به دنیا آمد و پس از جنگ بدر به ازدواج پیامبر خدا صلّی الله علیه و آله در آمد وی در

سال ۳۵ ه. ق. به دستیاری طلحه و زبیر بر ضد امام علی علیه السلام قیام نمود و یکی از عوامل رهبری جنگ (جمل) به شمار می آید. از أم المؤمنین عائشه در حدود ۲۲۱۰ روایت نقل گردیده است. وی در سال ۷۵ ه. ق. در سن ۵۵ سالگی درگذشت و ابو هریره بر جسد وی نماز گزارد. زندگینامه عائشه در الاصابه ج ۸ ص ۱۴۱-۱۲۹ و تذکره الحفاظ ج ۱ ص ۲۹-۲۷ مندرج است.

(۲)- حاکم پس از نقل این حدیث در المستدرک ج ۱ ص ۳۶ گفته است: اسناد حدیث مذکور صحیح است و من در راویان آن ضعفی نمی بینم گو اینکه بخاری و مسلم آن را در کتابهای خویش نیاورده اند. در جای دیگری از مستدرک الصحیحین نیز حاکم پس از نقل این حدیث آن را با در نظر گرفتن شرط بخاری صحیح دانسته است.

ترمذی آن را در الجامع الصحیح ج ۲ ص ۲۳-۲۲ قندوزی در ینایع الموده ص ۲۷۷ متقی هندی در کنز العمال ج ۸ ص ۱۹۱ و خطیب تبریزی نیز آن را در مشکاه المصابیح ج ۱ ص ۳۸ نقل کرده اند.

(۳)- ابو الحسن علی بن عمر بن احمد بن مهدی دارقطنی بغدادی در سال ۳۶ ه. ق. متولد شد و در سال ۳۸۵ ه. ق. درگذشت. مهمترین کتاب به جامانده از وی سنن دارقطنی می باشد. زندگینامه وی در تذکره الحفاظ ج ۴ ص ۹۹۵-۹۹۱ مندرج است.

إحياء الميت، السيوطي، متن، ص: ۸۲

که پس از هجرت (به سوی خدا و رسول) دوباره بازگشت نموده به سنن جاهلی روی آورد «۱».

— حدیث پنجاه و نهم

: حاکم در کتاب تاریخ نیشابور و نیز دیلمی از ابو سعید خدری

نقل کرده اند که پیامبر خدا صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ فرمود: سه چیز است که هرکس آنها را حفاظت نماید خداوند دین و دنیای او را حفظ می نماید و هرکس که آنها را تباه نماید خداوند چیزی را برای او حفظ نمی کند و آن سه: حرمت اسلام، حرمت من و حرمت خاندان من است «۲».

— حدیث شصتم

: دیلمی از علی علیه السَّلام نقل نمود که پیامبر خدا صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ فرمود: بهترین مردم، عرب «۴» و بهترین عرب، قریش و بهترین قریش بنی هاشم هستند «۳».

---

(۱) - حدیث مذکور را متقی هندی در کنز العمال ج ۱۶ ص ۳۴۱ و حضرمی در القول الفصل ج ۱ ص ۴۶۶ نقل نموده اند.

(۲) - حدیث مذکور را هیثمی در مجمع الزوائد ج ۹ ص ۶۸ و ابن حجر مکی در الصواعق المحرقة ص ۹۰ نقل کرده اند.

(۴) - همان گونه که قبلاً بیان گردید در صحت این گونه احادیث که دلالت بر برتری نژادی و امثال این امور دارند می بایست با دیده تردید نگریست (مترجم).

(۳) - حدیث مذکور را دیلمی در ص ۵۷ مسند الفردوس (نسخه خطی موجود در کتابخانه آیه الله مرعشی ره) بدین صورت نقل نموده است: خیر الناس العرب و خیر العرب قریش و خیر قریش بنو هاشم و خیر العجم فارس و خیر السودان النوبه و خیر الصبغ العصفرة و خیر الخضاب الحناء و الکتف و خیر المال العقفر [نشانه های جعل و وضع در حدیث مذکور کاملاً آشکار است (مترجم)] یعنی بهترین مردم، عرب و بهترین عرب، قریش و بهترین قریش، بنی هاشم و بهترین عجم، پارسیان و بهترین سیاهپوستان، اهالی نوبه و بهترین رنگها، زرد و بهترین خضاب، حنا

و وسمه و بهترین دارایی، مال نقد است. دیگر مصادر این حدیث شامل کنز العمال ج ۶ ص ۲۱۴ و الانساب ج ۱ ص ۱۵ هستند.

بسمه تعالی

هَلْ يَسْتَوِي الَّذِينَ يَعْلَمُونَ وَالَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ

آیا کسانی که می‌دانند و کسانی که نمی‌دانند یکسانند؟

سوره زمر / ۹

مقدمه:

موسسه تحقیقات رایانه ای قائمیه اصفهان، از سال ۱۳۸۵ هـ. ش تحت اشراف حضرت آیت الله حاج سید حسن فقیه امامی (قدس سره الشریف)، با فعالیت خالصانه و شبانه روزی گروهی از نخبگان و فرهیختگان حوزه و دانشگاه، فعالیت خود را در زمینه های مذهبی، فرهنگی و علمی آغاز نموده است.

مرامنامه:

موسسه تحقیقات رایانه ای قائمیه اصفهان در راستای تسهیل و تسریع دسترسی محققین به آثار و ابزار تحقیقاتی در حوزه علوم اسلامی، و با توجه به تعدد و پراکندگی مراکز فعال در این عرصه و منابع متعدد و صعب الوصول، و با نگاهی صرفاً علمی و به دور از تعصبات و جریانات اجتماعی، سیاسی، قومی و فردی، بر مبنای اجرای طرحی در قالب «مدیریت آثار تولید شده و انتشار یافته از سوی تمامی مراکز شیعه» تلاش می نماید تا مجموعه ای غنی و سرشار از کتب و مقالات پژوهشی برای متخصصین، و مطالب و مباحثی راهگشا برای فرهیختگان و عموم طبقات مردمی به زبان های مختلف و با فرمت های گوناگون تولید و در فضای مجازی به صورت رایگان در اختیار علاقمندان قرار دهد.

اهداف:

۱. بسط فرهنگ و معارف ناب ثقلین (کتاب الله و اهل البیت علیهم السلام)
۲. تقویت انگیزه عامه مردم بخصوص جوانان نسبت به بررسی دقیق تر مسائل دینی
۳. جایگزین کردن محتوای سودمند به جای مطالب بی محتوا در تلفن های همراه، تبلت ها، رایانه ها و ...
۴. سرویس دهی به محققین طلاب و دانشجو
۵. گسترش فرهنگ عمومی مطالعه
۶. زمینه سازی جهت تشویق انتشارات و مؤلفین برای دیجیتالی نمودن آثار خود.

سیاست ها:

۱. عمل بر مبنای مجوز های قانونی
۲. ارتباط با مراکز هم سو
۳. پرهیز از موازی کاری

۴. صرفا ارائه محتوای علمی

۵. ذکر منابع نشر

بدیهی است مسئولیت تمامی آثار به عهده ی نویسنده ی آن می باشد .

فعالیت های موسسه :

۱. چاپ و نشر کتاب، جزوه و ماهنامه

۲. برگزاری مسابقات کتابخوانی

۳. تولید نمایشگاه های مجازی: سه بعدی، پانوراما در اماکن مذهبی، گردشگری و...

۴. تولید انیمیشن، بازی های رایانه ای و ...

۵. ایجاد سایت اینترنتی قائمیه به آدرس: www.ghaemiyeh.com

۶. تولید محصولات نمایشی، سخنرانی و...

۷. راه اندازی و پشتیبانی علمی سامانه پاسخ گویی به سوالات شرعی، اخلاقی و اعتقادی

۸. طراحی سیستم های حسابداری، رسانه ساز، موبایل ساز، سامانه خودکار و دستی بلوتوث، وب کیوسک، SMS و...

۹. برگزاری دوره های آموزشی ویژه عموم (مجازی)

۱۰. برگزاری دوره های تربیت مربی (مجازی)

۱۱. تولید هزاران نرم افزار تحقیقاتی قابل اجرا در انواع رایانه، تبلت، تلفن همراه و... در ۸ فرمت جهانی:

JAVA.۱

ANDROID.۲

EPUB.۳

CHM.۴

PDF.۵

HTML.۶

CHM.۷

GHB.۸

و ۴ عدد مارکت با نام بازار کتاب قائمیه نسخه :

ANDROID.۱

IOS.۲

WINDOWS PHONE.۳

WINDOWS.۴

به سه زبان فارسی ، عربی و انگلیسی و قرار دادن بر روی وب سایت موسسه به صورت رایگان .

در پایان :

از مراکز و نهادهایی همچون دفاتر مراجع معظم تقلید و همچنین سازمان ها، نهادها، انتشارات، موسسات، مؤلفین و همه

بزرگوارانی که ما را در دستیابی به این هدف یاری نموده و یا دیتا های خود را در اختیار ما قرار دادند تقدیر و تشکر می
نماییم.

آدرس دفتر مرکزی:

اصفهان - خیابان عبدالرزاق - بازارچه حاج محمد جعفر آواده ای - کوچه شهید محمد حسن توکلی - پلاک ۱۲۹/۳۴ - طبقه
اول

وب سایت: www.ghbook.ir

ایمیل: Info@ghbook.ir

تلفن دفتر مرکزی: ۰۳۱۳۴۴۹۰۱۲۵

دفتر تهران: ۰۲۱ - ۸۸۳۱۸۷۲۲

بازرگانی و فروش: ۰۹۱۳۲۰۰۰۱۰۹

امور کاربران: ۰۹۱۳۲۰۰۰۱۰۹

مرکز تحقیقات رایانگی

اصفهان

گامی

WWW

برای داشتن کتابخانه های تخصصی
دیگر به سایت این مرکز به نشانی

www.Ghaemiyeh.com

www.Ghaemiyeh.net

www.Ghaemiyeh.org

www.Ghaemiyeh.ir

مراجعه و برای سفارش با ما تماس بگیرید.

۰۹۱۳ ۲۰۰۰ ۱۰۹

